Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ШАҲАР РЎЗНОМАСИ

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган | № 108 (7. 497) | 1991 йил 7 июнь, жума | Нархи 8 тийин.

ТО Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

● Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Мафкура комиссиясининг навбатдаги мажлисида «Ижтимоий фанларни ўқитишни қайта қуриш, талабаларда материалистик дунёқарашни шакллантиришда Фарғона политехника илмгоҳи партия комитетининг роли тўғрисида», «Жумҳурият умумтаълим мактабларида ўқувчиларни ғоявий-маънавий руҳда тарбиялашнинг аҳволи тўғрисида»ги масалалар муҳокама қилинди.

● 15 июндан Тошкентда ҳар ҳафтада Оролбўйи мактабларининг 160 ўқувчиси юқори малакали тиббий кўрикдан ўтказила бошланади.

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Нева бўйидаги шаҳарда В. И. Ленинни ҳимоя қилиш Ленинград жамиятининг таъсис конференцияси иш бошлади.

● СССР Вазирлар Маҳкамаси Раиси В. Павлов бу йил мамлакатда дон ҳосили анча кам бўлиши кутилаётганлигини айтди. Лекин у агар бу ҳосил тўла-тўкис йиғиштириб олинса, қишда озиқ-овқат етарли бўлишини таъкидлади.

● Совет Иттифоқи давлат хавфсизлик комитети маълумотларига кўра, бугун турли республикаларда ўз хавфсизлик хизматлари ва ҳарбийлаштирилган отрядларига эга бўлган 400 дан кўпроқ гуруҳлар бор. Улар сафида 30 минг киши хизмат қиляпти.

ХОРИЖДА

● М. С. Горбачев Швецияда қисқа муддатли амалий сафарда бўлгандан сўнг Москвага қайтиб келди.

● Ҳиндистон ҳукумати Ражив Ганди қотилларини аниқлашда ёрдам берганларга бир миллион рупий миқдорида мукофот белгилади.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

Халқлар дўстлиги орденли Тошкент халқ хўжалиги илмгоҳини Тошкент давлат иқтисодиёт дорилфунунига айлантириш тўғрисида

Иқтисодиёт фанини янада ривожлантириш, олий иқтисодий таълим даражасини ошириш ва республика халқ хўжалигини мутахассис кадрлар билан таъминлашни яхшилаш мақсадида:

1. Халқлар дўстлиги орденли Тошкент халқ хўжалиги илмгоҳи Тошкент давлат иқтисодиёт дорилфунунига айлантирилсин.
2. Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси (ўртоқ Э. С. Самандаров) мазкур Фармонни рўёбга чиқаришга доир ташкилий тадбирларни кўзда тутувчи тегишли қарорни тайёрласин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1991 йил 6 июнь.

ИШБИЛАРМОНЛАР, ИШ БОШЛАНГ!

Гулнинг олти япроғи — ишбилармонлик фаолиятининг олти тури, унинг олдида бахт-саодат ва фаровонлик рамзи бўлган лайлак тасвири... Ўзбекистон Ишбилармонлари таъсис съездининг эмблемаси ана шундай. Съезд 6 июнь куни Тошкентда бўлди.

Жумҳуриятнинг барча вилоятларидан ижарачи, кичик, қўшма ва хусусий корхоналарнинг юзлаб вакиллари биргаликдаги ҳаракат дастурини ишлаб чиқиш учун Ўзбекистон пойтахтида тўпландилар. Бир кун олдин Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов съезд қатнашчилари билан учрашди. Бу учрашув ваколатли анжуманнинг ўтишига шубҳасиз ўз таъсирини ўтказди.

Съезднинг амалий иши янги уюшманинг вазифаларини, унинг фаолияти стратегик йўналишларини пухта белгилаб олишга имкон берди. Қабул қилинган низомномада ишбилармонларнинг кенг миқёсли мақсадлари етарли даражада тўла тушунтириб берилган.

Анжуманда жумҳурият совет, хўжалик идораларига, давлат ва кооператив ташкилотларининг меҳнаткашларига, ишбилармонлари ва ижарачиларига мурожаатнома қабул қилинди. Унда Ўзбекистоннинг иқтисодий салоҳиятини мустаҳкамлаш учун биргаликда куч-ғайрат сарфлашга, Мулкчилик, Ер, Корхоналар, ижара, кооперация ва ишбилармонлик тўғрисидаги Ўзбекистон ССР қонунларига оғишмай риоя этилишига эришишга даъват этилган.

Ўзбекистон ишбилармонларининг биринчи съездида уюшманинг низомномаси тасдиқланди, уюшма кенгаши ва тафтиш комиссияси сайланди.

Низомномада таъкидланганидек турли корхоналар (улар қайси соҳада ишлаётганидан қатъий назар) билан олди-сотди, ижара, суғурта, биргаликдаги фаолият хусусида битимлар тузиш ишбилармонлар уюшмасининг ҳуқуқидир.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Иқтисодий ислоҳот ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш комиссиясининг раиси, жумҳурият халқ депутати Э. Н. Хўжаев Ўзбекистон ишбилармонлари уюшмасининг президенти, М. К. Жўраев уюшма раиси этиб сайланди.

Жумҳурият ишбилармонлари съезди ишида Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари Б. И. Бугров, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов, вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ишбилармонларининг таъсис съездида

ЭРТАНГИ КУНГА ИШОНЧ

КЕЧА «Ўзбекбирлашув» мажлислар залида Ўзбекистон ишбилармонларининг биринчи таъсис съезди бўлиб ўтди. Унда Қорақалпоғистон Мухтор Жумҳурияти ҳамда диёримизнинг барча вилоятларидан 500 дан ошиқ делегат қатнашди.

Мухбиримиз анжуман қатнашчиларига «Сиз съездга нима таклифлар билан келган эдингиз» деган савол билан мурожаат қилди.

Муҳаммад ТИЛЛАЕВ,
Қорақалпоғистон Мухтор Жумҳурияти Амударё район ишбилармонлар уюшмасининг президенти.

— Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида ишбилармонликни янада ривожлантириш керак деган таклиф билан келдим. Нега деганда дўконларимиз пештахталаридаги кундалик маҳсулотлар танқислигини юмшатиш айни пайтда шу тадбиркорларга боғлиқ бўлиб қолди. Ширкатчилар, ижарачилар, фермерлар ва ишбилармонларнинг бошқа кўринишлари қанчалик тез ривожланса, бозору дўконларимизда саноат моллари ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари шунчалик арзон ва кўп бўлади.

Кейинги таклифим шу анжуманда тузиладиган янги уюшма раҳбарияти жойларда тадбиркорлар томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни сотиш ва қайта ишлаш, ўзларини тиклаб олиш мақсадида банклардан қарз олишда уларга ёрдам берса нур устига нур бўларди.

Андрей ХЕН,
Ўзбекистон ишбилармонлари Марказий касаба уюшмалари Кенгашининг аъзоси.

— Мен бу анжумандан кўп нарсаларни кутган эдим. Энг муҳими бу ерда республика ишбилармонларини бирлаштириш керак эди. Худди шундай бўлди. Фаолият кўрсатаётган ишбилармонлар бозор иқтисодиётининг ҳозирги қийин шароитидан фойдаланган ҳолда ўз маҳсулотларини хоҳлаган нархларда сотишмоқда. Улар ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг кўпчилиги анча сифатсиз.

Яна мени ўйлантирган нарса республикамиз ҳудудидаги ишбилармонларнинг ҳуқуқлари аниқ қилиб белгиланмаганлиги. Ишбилармонларга тегишли бинолар, асбоб-ускуналар, транспорт воситалари, жиҳозлар, хом ашё ва бошқа моддий бойликларни бошқа ташкилотларга, корхоналарга, фуқароларга сотиш ва ўтказиш, алмашиш, ижарага ва қарзга бериш ҳуқуқларига эга бўлишини ҳуқуқий ҳимоялаш керак.

Суҳбатдош Ғулом ЮСУПОВ.

9 июнь — Енгил саноат ходимлари куни

Меҳнат фахрийси Турсуной Йўлдошева Тошкент тўқимачилик комбинатида қарийб 28 йилдан бери самарали меҳнат қилиб келади. У шу йиллар мобайнида ўзига топширилган режаларини ошириб бажариб келади. Шунингдек, бу мураббий ишчи кўплаб ўзига муносиб шогирдларни ҳам етиштирди.

Ўнгдаги суратдаги дилбар қиз ҳам унинг шогирдларидан бири. Унинг исм-шарифи Замира Ўринбоевадир. У ишга келганига икки йил бўлганига қарамай, ҳозир тўқувчиликда устозига етиб олишга ҳаракат қилиб ишламоқда.

СУРАТДА: Турсуной Йўлдошева ва Замира Ўринбоевалар.

Рустам Шарипов суратлари.

РАВОН МАНЗИЛ САРИ

КАСБЛАРНИНГ хилма-хиллиги кўп яхши. Касб байрамларини ўтказиш эса ундан ҳам яхши. Бу йилги касб байрамимиз қандай ўтади? Аввало уни қандай кутиб олаяпмиз? Шу ҳақда бироз фикрлашсак.

Ҳозирги инқирозли давр нафақат Ўзбекистонда, балки бутун Иттифоқда ҳукм сурмоқда. Ҳеч кимга осон тутиб бўлмайди. Фақат ақллилик билан иш тутиш керак. Бу қийинчиликлар ҳам босқичма-босқич ўтиб кетади. Ҳозир бизни қийнаётган нарса таъминот. Хом ашё йўқлиги сабабли потокда ишлайдиган баъзи ишчиларни меҳнат таътилига чиқариб юбордик. Энг асосийси пойабзал учун елим йўқ. Хўш, қани айтингчи, бу аҳволда ишлаб чиқаришда қандай қилиб ишлаб бўлади?

Хом ашёларни етказиб бериш хусусида шартномалар йўқ эмас бор, аммо уларнинг ўзидан дарак йўқ. Занжирнинг боши уланмаса давомини ҳеч қачон улаб бўлмайди. Бундай дейишимга сабаб бизгача етиб келадиган занжирнинг бир боши Киевдан ҳамда Армавир заводларига, Ереванддаги Найрид бирлашмасига, шунингдек Қўқон ва Самарқанддаги тери заводларига уланган. Агарда уларда ишлаш шароити етарли бўлмас экан, демак бизда ҳам бўлмайди.

Яхшилаб ўйлаб кўрсангиз оёқ кийим муаммоси хусусида унчалар бош қотирмаса ҳам бўлаверади, дейиш мумкин. Лекин оёқ кийимнинг жойида бўлиши **маданиятлиликнинг** бир тури ҳисобланади. «Дўст бошга, душман оёққа қарайди» деб доноларимиз бекорга айтишмаган. Мана шуни ҳисобга олиб ҳам биз аёлларнинг баланд пошнали туфлиларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйиб олган эдик. Ереванддаги қолип заводидан пошналарни қолиплатиб олиб келамиз. Кейинги вақтда у ердан бирлашмага етиб келгунга қадар бу ҳам қимматга тушиб бормоқда. Шундай катта Ўрта Осиёда қолип заводими ёки майли, кичик ҳажмдаги бирон бир цехнинг йўқлиги одамга алам қилар экан. Бу биринчидан.

Иккинчидан, оёқ кийимларнинг, айниқса пошнали туфлиларнинг ўртасига қўйиладиган темир муаммоси. Буни Семипалатинск шаҳридан олиб келамиз. Мана у ҳам йўқ. Агар у бўлмаса, демак оёқ кийим битмайди, деган гап.

Учинчидан, сунъий тери қийқимларини валюта ҳисобидан чет мамлакатлардан олишимиз керак. Ишнинг аҳволи бундай бўлгач валюта қаёқда дейсиз. Режамиз бўйича айни ҳозирги кунда эркакларнинг қишги оёқ кийимларини тикишни бошлашимиз керак эди. Бунинг ўрнига биз ишчиларни таътилга жўнатиб ўтирибмиз.

Мана бир мисол: Кишинёв шаҳридан 23 минг квадрат метр сунъий тери, Сухиличи ва Армавир шаҳарларидан пошна ўз вақтида келмади. Хўш, натижа нима бўлди? 10—15 минг жуфт аёллар оёқ кийими тайёрланмай қолди. Бу кимга зараpу, кимга фойда?

Бозор иқтисодиёти муносабати билан ишчиларнинг ойлик маошлари 30 фоизга оширилди. Қандай қилиб дейсизми? Ишдаги қатъий интизом, сифат ва кўрсаткичларнинг аҳволига қараб ишчилар сонини қисқартириш ҳисобига маош оширилди. Бунда биз ўзаро, ҳамма томонлама назорат ўрнатдик. Ҳар бир ишлаб чиқарилган маҳсулот бирма-бир синовдан ўтказилди. Ишчилар орасида бу ишга лойиқ деб топилмаганлар бошқа ишларга ўтказилиб юборилди. Агарда биз сифатсиз маҳсулот тайёрлайдиган ишчини олиб ўтираверсак, тайёр маҳсулот харидорга маъқул келмаса унда ишлашдан на фойда. Ишлаб чиқаришнинг ўзига хос доимий айланувчан чархпалаги мавжуд. Шу чархпалакни тўхтаб қолишнинг олдини олишни кўра билиш керак.

Бундан ташқари, 60 сўм товон пули, иш кунига қараб тушлик учун ҳар куни 1 сўмдан қўшимча ҳақ ҳам берилмоқда. Бозор иқтисодиёти бошлангунга қадар ишчиларнинг ойлик маоши ўртача 219 сўм бўлган бўлса, ҳозир 352 сўмга тўғри келмоқда. Орадаги фарқ 133 сўм. Биз шундай йўл тутяпмизки ҳар қандай яхши имкониятдан фойдаланиб ишлаб чиқаришни ривожлантириш. Шундай қилмасак бошқа ҳеч иложи йўқ.

Бирлашма мутасаддилари бозор иқтисодиёти бошлангунга қадар хом ашёнинг айримларини шаҳримиздаги заводларда жорий этсак қандай бўларкин, деган яхши мақсадларни режалаштирган эдик. Шулардан бири амалга ошиш арафасида. Металл-фурнитура заводи 1 июлдан сўнг 30 миллиметр баландликдаги аёллар пошнасини тайёрлаб беришни тажриба қилиб кўришади. Агар бу тажриба яхши йўлга қўйилса ишлаб чиқаришга, одамларга қанчалар фойда бўларди. Ана ўшанда ишлаб чиқариш сал бўлсада равон йўлга тушади, деб ўйлайман.

Корхонамиз бир кунда 11—12 минг жуфт эркак ва аёллар пойабзали ишлаб чиқармоқда. Жумҳуриятимиз бўйлаб 67 жойга шартнома асосида оёқ кийимларни реализация қиламиз. Лекин жуда кўплаб харидорлар бизда ишлаб чиқарилаётган пойабзалларни топа олмаётганликларидан хуноб бўлишмоқда. Бунинг учун аввало узр сўраймиз, қолаверса маҳсулотларимиз дўкон юзини кўрмаса айб бизда эмас. Мутасаддилар пойабзалчилар меҳнатини ҳақиқий юзага чиқарадилар деб ўйлайман. Фурсатдан фойдаланиб барча ҳамкасбларимни енгил саноат ходимлари куни билан чин дилдан қутлайман.

Бахтиёр ИНОҒОМОВ,
2-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси бош муҳандиси.

«МАЛИКА»— ЖИГАРИСТОНГА

ЎЗБЕК халқига хос бўлган ажойиб урф-одатлардан бири — жабр кўрганларга ёрдам қўлини чўзиш, меҳр-мурувват кўрсатишдир. Табиий офатдан жабр кўрган Жигаристон аҳолисига пойтахтимизнинг барча аҳолиси, корхона ва ишлаб чиқаришлар жамоалари қатори «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-хизматчилари ҳам биринчилар қатори моддий ёрдам кўрсатишга аҳд қилишган эди.

Асосан хотин-қизлар меҳнат қилаётган мазкур корхона жамоаси аҳли номидан жигаристонлик болалар ва аёлларга ёрдам тариқасида ишлаб чиқаришнинг ижтимоий ривожланиш жамғармасидан уч минг сўм пул жўнатилди.

Дилором СУЛТОНОВА
«Малика» кўп нусхали рўзномасининг муҳаррири.

КОРХОНА ҚОШИДА

ШАҲРИМИЗДАГИ агрегат заводида кўпгина ёш ишчилар меҳнат қилишади. Ишчиларнинг ота-оналарининг илтимосларига биноан завод қошида ишчи-ёшлар мактаби очилди.

Мактабга 4 та хона ажратилди ва у барча керакли асбоб-анжомлар билан таъминланди. Ушбу ўқув даргоҳида таълим-тарбия ишдан сўнг ҳар куни 3 соатдан олиб борилмоқда. Ишчи-ўқувчилар математика, жўғрофия, тарих, рус тили, ўзбек тилларидан ташқари одобнома дарслари бўйича ҳам сабоқ олмоқдалар. Одобнома дарсини Маннон Уйғур номли 22-ўрта мактаб араб тили ўқитувчиси Руҳилла Мусахўжаев олиб бормоқда. Мактабни тугатганларга 11-синфни битирганлиги ҳақида диплом берилади.

— Мактабимизда ҳозир 410 та ёш ишчи билим олмоқда. Ёш ўқувчиларнинг илтимосларига кўра мактабимизда араб алифбоси ҳам ўқитилмоқда, — деди биз билан суҳбатда мактаб директори Абдугаффор Иногомов.

Завод маъмурияти ёш ишчиларнинг ўқишлари учун барча шароитларни яратиб берди.

Абдуфаттоҳ НАБИХЎЖАЕВ.

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДА

БИР саҳнанинг ўзида ҳам драматик, ҳам қўғирчоқ спектаклларини кўрсатиш ижодий жамоадан жиддий изланиш, катта маҳорат талаб қилади. Худди мана шундай масъулиятли вазифани Тошкентда янги очилаётган театр-студия ўз зиммасига олди.

«Олтин аждар» деб аталган мазкур драма ва қўғирчоқ театр-студияси жўшқин фаолияти жараёнида ҳам катталарни, ҳам болаларни қизиқарли постановкалар билан хушнуд этиш учун истиқбол режаларини белгилаб олди.

Саҳна усталари жойларда тез-тез бўлиб, театр санъати шайдолари билан давра суҳбатлари ўтказишни ўз олдига асосий мақсад қилиб қўйди.

«Олтин аждар» хўжалик ҳисобида иш олиб боради.

Саодат ОДИЛОВА.

СССР Давлат банкида

СССР Давлат банки «Валюта ишларини тартибга солиш тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқ «СССР ҳудудида валюта операцияларини тартибга солиш тўғрисидаги асосий қоидалар»ни тасдиқлади (асосий қоидаларнинг тўла матни «Экономика и жизнь» газетасининг 22-сонида эълон қилинган). СССР ҳудудидаги барча банклар, бирлашмалар, ташкилотлар, корхоналар, хорижий ваколатхоналар ва фирмалар, совет фуқаролари ва чет эл фуқаролари асосий қоидаларни бажаришлари шарт.

СССР ҳудудида валюта тўғрисидаги қонунларни бузиб содир этилган битимлар, жумладан, валюта биржасини четлаб ўтиб хорижий валютани сўмга ёки аксинча сўмни хорижий валютага айлантириш («Трансферт» операцияси деб аталган операциялар), шунингдек СССР Давлат банкининг рухсати бўлмагани ҳолда чет элдан келтирилган маҳсулотлар учун сўм билан ҳақ тўлаш қонун талабларига мос эмаслиги учун ҳақиқий ҳисобланмайди ва шунга мувофиқ фуқаролик-ҳуқуқий оқибатларга олиб келиши, қонунни бузишда айбдор бўлган мансабдор шахслар ва фуқаролар маъмурий ва жиноий жавобгарликка тортилиши мумкин.

СССР Давлат банки хорижий фирмалар ва фуқароларнинг эътиборини бундай битимларда иштирок этиш уларга катта зарар келтириши мумкинлигига яна бир бор қаратади.

«02» хабар беради

«НАСИБ» ЭТМАДИ

● 30 май. Гинеколог хонаси олдида спиртнинг ҳидини сезган йигит бир муддат кўзларини юмиб, ҳавони ҳидлаб турдида, таъмидан татиб кўриш учун амалий ишга киришди. «Жон куйдирмасанг жонона қайда» деганларидек, бир бало қилиб эшикни очиб ичкари кирди. Спирт камёб нарса. Йигит 400 грамга яқинроқ спиртли идишни авайлаб қўлига олиб чиқа бошлади. Фақатгина спиртни эмас, икки қути дудланган гўштни ҳам қўлга олди. Ахир спиртни гўшт билан ичиб ҳузурини кўрганга не етсин! Лекин С. А. ҳузурини кўролмади. Ҳамза район ички ишлар бўлими ходимлари Аширбаев, Гусев, Мўминов эҳтиёткорлик билан ўғрини қўлга олдилар.

ЎҚ УЗИЛДИ

● 30 май куни тахминан соат 14.00 ларда хизмат бурчини ўтаётган катта лейтенант Х. Файзиевнинг олдига бир қиз ҳаллослаб югуриб келиб, Чимкент кўчасида икки номаълум йигит қизнинг дугонасини номусига тегиш учун зўрлаб олиб кетишга уринаётганини маълум қилди.

... Қизни куч билан қўлидан судраб кетаётган йигитлар ўзлари томон югуриб келаётган милиция ходимини кўриб қоча бошладилар. Милиция ходими «Тўхта, отаман!» деб огоҳлантирди ва осмонга огоҳлантирувчи ўқ узди. Лекин улар тўхтамадилар. Кейин бирининг оёғидан отиб ярадор қилиб, қўлга олди. Текширувда маълум бўлишича, кўзи қонга тўлиб имонини йўқотган бу йигит машинасозлик олийгоҳининг 4-курс талабаси А. Б. экан.

ҚАРОҚЧИ

● БУ СЎЗ фақат ўтмишдаги воқеаларда эмас, балки бугунги турмушимизда ҳам учраб туради. Ҳарбий хизматдан қайтиб келаётган наманганлик К. Олимов Самарқанд автовокзалида қароқчига дуч келди. Ўзи тенги бир бола унга жисмоний куч ишлатиб, чўнтагида бор бўлган 20 сўм пулини тортиб олди. К. Олимов қўлини бурнига тиқиб қолар эди-ю, воқеадан хабар топиб етиб келган участка инспектори Габдулин унинг жонига аро кирди. Қароқчини қўлга олди.

Шавқиддин САМИЕВ,
Тошкент шаҳар ички ишлар бошқармасининг ходими.

Дам олиш оқшомида

ҚАРОР ТОПГАН АДОЛАТ

«Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади: Тошкент темир йўл транспорти муҳандислари Олий билимгоҳи профессор-ўқитувчилар жамоасининг билимгоҳга Акмал Икромов номини қайта тиклаш ҳақидаги таклифи қабул қилинсин ва бундан буён у «Акмал Икромов номидаги Тошкент темир йўл транспорти муҳандислари олий билимгоҳи» деб аталсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри, 1991 йил 19 апрель».

Шундай қилиб адолат қарор топди. Ўзбек халқининг содиқ фарзанди Акмал Икромов номи яна олийгоҳ пештоқига ёзилди. 1931 йилда ташкил қилинган Ўрта Осиё транспорт муҳандислари олий билимгоҳи ўзининг 60 йиллик тўйини нишонлашга тараддуд кўраётган пайтда бу ғоят қувончли ҳамда хайрли иш бўлди.

Олтмиш йил давомида унинг бағридан неча минглаб мутахассислар етишиб чиқиб фақат Ўрта Осиё республикалари доирасидагина эмас балки бутун мамлакат халқ хўжалигининг турли соҳаларида самарали ишладилар. Улар сафида оддий муҳандисдан тортиб йирик мутахассислар, партия, совет арбоблари, вазирлар, олимлар бор.

Ўша 30-йилларда нашр қилинган «За большевистские кадри!» рўзномаси тахламларини варақлар экансиз уларда ёритилган хат-хабар ва мақолаларда кадрлар тайёрлаш жараёни билан боғлиқ турли муаммолардан хабардор бўласиз. Рўзнома маҳаллий миллатлардан чиққан талабалар ўқувига жиддий эътиборни қаратгани диққатга лойиқ. Маҳбуба Абдуллаева, Ғофир Йўлдошев, Исмоил Хўжаев, Умар Акромов, Шавкат Абдураҳмонов, Азиз Жамолов, Турсун Дониёрова, Ҳамида Исмоилова каби талабаларнинг аълочилар сафида бўлгани ҳақида рўзнома 1935—1936 йиллар сонларида қатор материаллар ёритган.

Рўзнома ўзининг 1936 йил 30 июнь сонида «Ўртоқ Хорунов» сарлавҳаси остида шундай хабарни берган:

«Тошкентда камбағал деҳқон оиласида 1911 йилда дунёга келган Хорунов Раҳим мактабдаёқ ўзининг тиришқоқлиги билан ажралиб турарди. Ўртоқ Хорунов САЗИИТдаги ўқувнинг бошидаёқ билимга чанқоқлиги ва катта қобилиятини намойиш қилди. У ўз устида тиним билмай ишлади ва китоб билан ишлашни ўзлаштирди. Шу йил 17 июнда Давлат комиссияси ўртоқ Хорунов лойиҳаси ҳимоясини тинглаб «аъло» баҳо чиқарди.

Жиддий, изланувчан ёш муҳандис ўртоқ Хорунов Раҳим социалистик транспортга пухта билим билан бормоқда».

Тошкент темир йўл транспорти муҳандислари олий билимгоҳининг профессори Раҳимжон ака Ҳорунов таржимаи ҳоли ана шу башоратни тасдиқлади. Профессор ҳамон жанговар сафда темир йўл транспортининг пухта билимли муҳандислар авлодига сабоқ бермоқда.

Ҳамдам СОДИҚОВ,
Акмал Икромов номидаги Тошкент темир йўл транспорти муҳандислари олий билимгоҳи доценти.

Жума фельетони

ТАЪЗИМДАГИ СИМЁҒОЧЛАР

Янгиобод даҳасидаги «Гулистон» маҳалла аҳолисининг анчадан бери боши қотган. Аввалига Наврўзни ўтказиш муаммога айланди. Чунки, маҳалла чойхонаси ёниб кетганди-да.

Ҳаммага маълум, чойхона ҳар бир маҳалланинг ўзига хос маркази ҳисобланади. Бундан уч йил муқаддам маҳалла аҳли ўзига янги раис, фаоллар сайлаганди. Бу муддат ичида янги сайланган оқсоқоллар фаоллик кўрсатдилар. Чойхона жорий таъмирланишдан чиқди, шундан сўнг идора ва чойхўрлар учун алоҳида-алоҳида хоналар ташкил қилинди. Ўриндиқлар ва қозон-ўчоқлар сақланадиган янги пешайвон қурилди. Маҳалла аҳолисига чойхона ижарага берилди. Ундан тушаётган тушум маҳалла эҳтиёжига ишлатилиб борилди. Афсуски фалокат оёқ остида деганларидек чойхонанинг ёниб кетиши бошқа кўплаб режаларни барбод қилди.

Ушбу воқеадан сўнг аҳволни келиб кўрган Ҳамза райони ижроия қўмитаси вакиллари маҳалла марказини тиклаб олишга ёрдам ваъда қилдилар. Орадан уч ойдан кўп вақт ўтди, ёрдамдан дарак йўқ.

«Гулистон» зилзиладан сўнг ташкил топган маҳаллалардан. Бу ерда аҳоли ҳукумат уй берсин деб қўл қовуштириб ўтирмади, ўз кучи билан турар жойларни тиклаб олишди. Тўрт йил бурун даҳа аҳолисининг пешонаси ярқираб 98—АТСга эга бўлишганди. Эндиликда эса уйига телефон олган ҳам армонда, олмаган ҳам. Телефон қулоғини кўтарсангиз бир неча киши гаплашаётганлигининг гувоҳи бўласиз. Кўчалардан ўтиб борувчиларга симёғочлар таъзим қилиб туришади. Даҳадаги халқ таълими бўлимига қарашли 470-болалар боғчаси кенгайиш ўрнига торайиб кетди. Натижада баъзи гуруҳларда 30 дан зиёд болалар тарбияланмоқда, бу ерда бир неча йилдан буён қилинаётган таъмирлаш ишлари 3 та хона қолганда тўхтаб қолди.

Э, гапираверса гап кўп. Янгиободда ягона ҳисобланган ҳаммом янги йилдан олдин яна бир марта жорий созланган эди. Ювиниш хонасида ҳовуз қурилибди-ю оқава кетиши учун янги қувур ўтказилмабди. Хуллас, эски ҳаммом, эски тос. Метронинг «Ўзбекистон» йўналишида «Чкалов» бекати ишга тушгач, кўплаб автобус йўллари ўзгарди, даҳани шаҳар маркази билан боғловчи «Тез юрар» ёпилди, кейин метро бекати ҳам бекилди. Шундан буён аҳолининг «Тез юрар» автобусга бўлган талаби қондирилмаяпти.

Янгиобод билан метронинг «Тошкент» бекати оралиғида кичик ҳажмли ёки «Тез юрар» автобуси қатнаса кўпмингли даҳа аҳолисининг узоғи яқин бўларди.

Маҳаллалар фаолиятига эътибор кучайтирилган ҳозирги вақтда Янгиобод ҳудудидан сайланган халқ ноиблари ҳамда мутасадди раҳбарлар даҳамиз аҳолисидан хабардор бўлиб туришса бўларди. Йўқса камчиликлар ёнига янгилари қўшилаверади.

Маҳалла аҳолиси номидан:
Аҳрор ЮСУПОВ.

Ажойиб ҳамшаҳарларимиз

ЯШАШНИНГ МАЪНОСИ

ҚЎШНИ йигит ҳарбий хизматдан қайтди. У билан Даврон ака ота-ўғилдек қучоқлашиб кўришишди.

— Оббо ўғлим-ей, қарагин, чиниқиб алпдек бўлиб келибсан, — деди Даврон ака аскарнинг ҳарбий кийим ярашиб турган қоматига ҳавас билан боқар экан. Қани, мана бу ерга ўтириб гапирчи, хизматлар қандай ўтди?

— Кўнгилдагидек, амаки. Аввалига ҳарбий машқларни ўзлаштиролмай бироз қийналдим. Бора-бора мен ҳам, бирга борган йигитлар ҳам кўникиб кетдик. Аммо қанчалик оғир бўлмасин худди айтганингиздек қилиб, хат ёзганимда уйдагиларга билдирмадим. Мана, соғ-саломат яна кўришиб турибмиз.

— Баракалла азамат, сендан ҳаммамиз миннатдормиз.

Яқингинада мана шу йигит Армия сафига кетаётганда Даврон ака оқ йўл тилаб, насиҳатлар қилган эди. Кўз очиб юмгунча икки йил ўтиб кетибди. Дарвоқе, бу муддат хонадондагиларга унча сезилмаслиги мумкин. Лекин хизмат бурчини ўтаётган йигитлар ҳар бир кунни санаб ўтказишади. Даврон аканинг ўзи беш йил урушда бўлган бўлса, она юртини қўмсамаган бирор кунни эслолмайди, ахир.

Одатда Ғалаба байрами арафасида Даврон акани мактабларга учрашувга таклиф этишади. Шунда ўқувчилардан бирортаси: «Амаки, уруш пайтдаги қизиқ воқеалардан гапириб беринг», деб қолади. Болалар ҳам ажойиб бўлишадида. Қирғинбарот урушда қизиқ воқеалар бўларканми. Ҳаёт-мамот жанги кетаётган дамда-я! Майли, нима бўлганда ҳам юртимизда тинчлик, осойишталик ҳукм сурсин. Фахрийнинг кўкрагидаги орден ва медалларга қизиқсиниб қараб ўтирган болажонлар ҳеч қачон уруш нималигини билмасинлар.

— Азиз ўғилларим, қизларим, келинглар яхшиси қуролдошларимнинг Ленинграддаги анъанавий учрашуви ҳақида гапириб бера қолай, — дейди Даврон ака синфга мурожаат қилиб. — Жуда қизиқарли.

— Бўпти, эшитамиз...

Ҳар йили Ғалаба байрамига яқин қолганда Ленинград шаҳридаги Пушкин райони фахрийлари кенгашидан Даврон акага таклифнома келади. Улуғ Ватан уруши даврида Пушкин шаҳри остоналарида қаҳрамонлик кўрсатган 56-ўқчи дивизия аскарларининг дийдор кўришуви шу тариқа бошланади. Бу йилги учрашув чоғидаги митингда Даврон акага сўз бериб қолишди.

— Биз бу ерда жанг қилаётган пайтимизда ўзбек халқи 1 ёшдан 5 ёшгача бўлган ленинградлик болаларни ўз хонадонларига жойлади, — деди у ҳаяжон билан. — Қардошлар учун ҳамиша бағри очиқ Ўзбекистондан алангали салом!

Даврон ака қарсаклар остида ўзи яшаётган, пойтахтимизнинг Октябрь районидаги «Обод» маҳалласи аҳли йўллаган табрик хатини ўқиб берди. Шундан сўнг фахрийлар номаълум аскар қабрига гулдасталар қўйишди, бир пайтлар қақшатғич жанглар борган жойларни кўздан кечирдилар. Ҳозир ҳам сақланиб қолган истеҳкомлар кўп нарсалар ҳақида ҳикоя қиларди. Даврон ака уларни кўздан кечирар экан, Пушкин шаҳри ва Красно-бугор қишлоғи озод этилаётганда разведкага борганлари, 1943 йил, 1 декабрда ҳандақда партия сафига ўтгани, қанчадан-қанча ҳалок бўлган жасур жангчилар ёдига тушди....

Энди у кунлар ортда қолди. Юртимиз тинч, хонадонларда хотиржам ҳаёт кечирилмоқда. Даврон ака ҳозир 68 ёшни қаршилаган бўлишига қарамай ҳали тетик, бардам. Кўп йиллардан бери «Эски жўва» бозорида омборчи бўлиб ишлаяптилар. Маҳаллада эса қўмита раисининг ўринбосари. Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва ногиронларга енгиллик яратиш, уларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашда фахрийлар кенгаши билан жонбозлик кўрсатаётган шу киши бўлади.

— Даврон аканинг оиласидан ўрнак олса арзийди, — деди «Обод» маҳалла қўмитасининг раиси Саидрасул Насриддинхўжаев. — 2 ўғил ва 2 қизлари уйли-жойли бўлиб кетишган. Умр йўлдошлари Саври ая районимиздаги 22-поликлиникада ҳамшира бўлиб ишлайдилар.

Бу хонадоннинг файзи ўзгача. Одил ва Ғуломлар оиласи билан Фарғонада яшашаётган бўлишса ҳам тез-тез келиб, хабар олиб туришибди. Қизлари Саодат ва Саноатлар тарбиячи бўлиб ишлашади. 11 невара доимо қариялар бағрида. Улардан бири Армия сафига борадиган бўлиб қолди. Бундай ҳаётдан кўнгиллари тўлган Даврон ака ва Саври аялар ҳозирги турмушимиз ҳақида суҳбатлашишади.

— Бир куни мактабга депутат билан учрашувга бориб, хафа бўлиб келдилар, — деди Саври ая хонадонида бўлганимизда. — Сабабини суриштирсам, кимдир учрашувга ҳам орден-медалларни тақиб келарканми, деб ранжитибди. Қарасам авзойилари бузуқ. Марказқўмга бораман, дейдилар. Келинг, қўйсангизчи, деганча зўрға тўхтатиб қолдим.

— Бизнинг шу «Кел, қўяқол»имиз бор-да, онаси, — Даврон аканинг қошлари чимирилиб, юзлари жиддийлашди. — Орден-медалларни халқимиз олдидаги бурчимизни ўтаб олганмиз. Байрам кунлари ёки учрашувга борганда кўкрагимизда товланиб турса ёшлар биздан ўрнак оладилар.

Даврон ака билан анча гаплашиб ўтирдик. Жуда дилкаш одам эканлар. У кишини айниқса бир нарса ташвишга солаяпти. Бундан тўрт йил олдин матбуотда Афғонистонда байналмилал бурчини ўтаётганда ҳалок бўлган йигитларимиз хотирасига шаҳарда ёдгорлик ўрнатиш учун 300 минг сўм ажратилгани ёзилган эди. Афсуски, бу хайрли иш ҳанузгача амалга оширилмади.

Умрлар ҳар хил бўлади. Аммо яшашдан бирор мақсади, бинобарин Даврон акадек сермазмун ҳаёти билан бошқаларга ибрат бўлишга ҳаракат қилаётган инсонлар ҳақида ёзсак, ҳар қанча тўлқинланиб гапирсак ҳам оз. Зеро, хонадонларимиз, давраларимиз мана шундай ажойиб ҳамшаҳарларимиз билан файзлидир.

Шавкат САЪДИЕВ.

● СУРАТДА: Даврон ака Маматқулов оила аъзолари даврасида.
Тўлқин Каримов сурати.

Хорижидаги ўзбеклар

«...ЮРАКДА КЎПДИР АРМОН»

ОДАМЗОД, дунёга келибсанки, тиним билмайсан, югурасан, еласан, нималаргадир интилиб яшайсан, доим ҳаракатдасан... Сўнгги кучинг, ироданггача яшаш учун курашасан.

Мен бу ҳақиқатга Турсун бувини кўриб, суҳбатлашганда яна бир карра ишонч ҳосил қилдим. Бувининг юрак дардларини тинглаканман, беихтиёр «Эй, бевафо дунё, бир инсонга шунчалар айрилиқ юки оғирлик қилмасмикан», — дея ҳайқириб юборгим келади. Одамларнинг қанчалик оқибатсиз бўлиб кетганлиги, олдимиздан оққан сувнинг қадрига етмаётганимизнинг яна бир бор гувоҳи бўлдим. Ҳа, биз бир шаҳарда яшаб ака-ука, опа-сингил, ҳатто ота-оналаримизни ҳам ойлаб, йиллаб кўрмаган вақтларимиз бўлади, бир ҳовлида яшаб турган икки ака-ука баъзан ҳафталаб гаплашмаган ҳоллар учраб туради. Койисангиз, «замон шундай», яқинларингни кўришга ҳам вақтинг етмайди, тирикчилик», дея нолишади. Менимча замон ўша-ўша, одамлар ўзгарган, оқибат, диёнат анқонинг уруғи бўлиб қолган.

— 1912 йилда Марғилонда туғилганман, — дея ҳикоясини бошлайди буви. — 1912 йилда тақдир тақозоси билан Ғулжага оиламиз билан кўчиб кетганмиз. Ўшанда мен эндигина тўққиз ёшли қизалоқ эдим. Оҳ болам, ҳеч бандасини киндик қони тўкилган еридан айирмасин экан, ўшанда билмаган эканман, жудолик ҳаётимда умрбод мен билан ҳамнафас эканлигини...

Ватандан айрилиб ўзга юртларда оилали бўлдим. Тўрт қиз, уч ўғил кўрдим. лекин юрагимнинг бир чети доим хижил эди, туғилган юртим Марғилонни қўмсардим. Ҳаёт экан, қизлар бўй етиб, ўғилларим уйлаш вақти ҳам келди. Болаларим бирин-кетин оилали бўлишди. Ҳаммамиз бир-биримизга яқин жойларда яшардик. Лекин тақдирнинг бешафқатлиги яна ўзини кўрсатди. 1953 йили қизим Муфаррах тўсатдан вафот этди. Ҳеч бир она болам деб йиғламасин, У кунларни эсласам оёқларимгача музлаб кетади. 1957 йили иккинчи қизим Парида оиласи билан Совет Иттифоқига кетишди. (Ҳозир улар Қирғизистоннинг Бишкек шаҳрида яшайдилар). 1960 йили катта қизим Муборак ҳам оила аъзолари билан Тошкент шаҳрига кўчиб кетишди. Вой болам, дунёда она бўлиш оғир экан. Уч қизим уч тарафга кетганидан чеккан изтиробларимнинг охири кўринмасди. Мана шу юзларимга тушган ажинларнинг ҳар бирида жудоликнинг аччиқ чизиқлари ётади. Йиғлайвериб кўзларимнинг ёши ҳам қуриди. Бу бошга тушган жудоликни оз деб 1989 йили кенжа қизим Дилшодой ҳам турмуш ўртоғи билан Туркияга кетишди. Набирали бўлганимни эшитиб, жажжи гўдакка «Армон» деб исм қўйдим. Ахир болам, қалбимда армон эмасми, ўз қизингнинг боласини бағрингга босолмасанг, бир бора кўролмасанг...

Буви чуқур хўрсиндида, маъюс кўзларини бир нуқтага тикиб узоқ ўй суриб қолди. Бу вақтда хаёлимдан нелар ўтмади. «Она бўлиш оғир экан» дейди. Мана шу гапларни қани энди болалар уйларига фарзандларини чирқиратиб ташлаб кетаётганлар тинглашса, ахлатларга, дарёларга ташлаб кетаётганлар эшитишса...

Агар уларда ҳам заррагина қалб бўлганида ўз гўдагини бағрига босиб ота-онадек бахтиёр номни оқлашар эди. Балки ўшанда болалар уйларининг ўрнига болалар хиёбонлари, боғчалар, мактаблар бунёд этилармиди... Эҳ одамзот, одамзот, ахир биз эртанги кунимиз нималар ваъда этишини қайдан биламиз. Лоақал бугунги кунимизнинг ҳам қадрига етмаймиз. Бир-биримизни ёдлаш у ёқда турсин, ёнма-ён яшасак ҳам бир бора йўқламаймиз.

Узоқ хаёл сургандан сўнг бир-икки йўталиб, Турсун буви суҳбатда яна давом этади:

— Жудолик мени еб ташлади, болам. Ёшлик йилларим айрилиқда ўтди. Энди билсам биринчи ва катта жудолик бу она Ватандан айрилганим экан. Қани энди туғилган юртим Марғилонга бир бора борсам, уч ёққа сочилиб кетган қизларимни излаб топсам.

— Кечирасиз буви, ўғилларингиз қаерда яшашади? Улар ҳам тарқоқми? — сўрайман аста.

— Ўғилларим Ғулжа шаҳрида яшашади. Мана кўриб турибсиз қизим, анча кексайиб қолдим. Қизларимни кўрмай дунёдан кўз юмсам армонда кетаман. Шунинг учун ҳам елиб-югуриб Совет Иттифоқидан катта қизим Муборакни чақириқ қоғози орқали чақиртирдим. Бир йил ҳаракат қилиб кирмаган жойимиз қолмади. Ниҳоят 32 йиллик айрилиқдан сўнг 1986 йили қизим набирам Элдонани олиб Ғулжага келишди...

— Она-бола қандай учрашдинглар?

— Оҳ қизим, сўраманг. Совет — Хитой чегараси... Совет Иттифоқидан келган автобусни кўриб тамом бўлдим. Ахир автобусда қизим ўтирган эди-я. Йўловчилар туша бошлашди. Икки чегара ўртасида йиғи-сиғи бўлиб кетди. Вой, вой, бир-бирига интилган одамларни кўрсангиз. Ахир улар ҳам неча йиллар бу кунларни кутишган эди-да. Бир вақт қарасам қизим ҳам автобусдан тушиб келяпти. 18 ёшида ажралишган эдик. Катта ёшли аёл бўлибди. «Қизим» дедиму у ёғини билмайман. Ҳушимдан кетдим...

Муборак қизим етти ой ёнимда бўлди. Энг бахтли кунларим эди. Лекин юрагимнинг бир чеккаси Қирғизистон билан Туркияда эди. Парида билан Дилшодойлар ҳам келишса билмадим, нималар бўларди.

Муборак мени яна айрилиқ ўтига ташлаб Тошкентга кетди. Бориб сизга чақириқ қоғози юбораман деганди. Ваъдасининг устидан чиқиб 1989 йили юборди. Боришимни ўйлаб бир қувонсам, ўғилларимни ташлаб кетишни ўйлаб бир эзиламан...

— Эй худо, ҳеч бандага менинг кўрган азобларимни солма, — дея буви узоқ пичирлаб, дедилар:

— Бир йилдан ошди, Тошкентга келганимга. Туғилган еримни зиёрат қилдим. Яратганига шукур, одам яшаса кўраверар экан. Қирғизистонга бориб қизим Паридани ҳам кўриб келдим.

— Кечирасиз, у қизингиз билан неча йилдан сўнг учрашдингиз?

— 34 йилдан кейин дийдор кўришиш насиб этди. Энди эртаиндин кенжа қизим Туркиядан келади.

— Мана бувижон, ниятингизга етибсиз. Туғилган юртингизга келибсиз, ҳар ёққа сочилган қизларингиз билан кўришибсиз. Энди қалбингизда армон қолмаган бўлса керак?

— Шу кунларга етказгани учун икки давлатга катта раҳмат. Худога шукур, ниятларимга етдим, лекин не қилайки айрилиқ ҳеч мени тарк этмас экан.

— Нима учун?

— Ахир Ғулжада уч ўғлим, қанча-қанча набираларим қолиб кетди-ку. Энди ҳар куни улар тушларимга кириб чиқишяпти. Не қилай, беш бармоғимнинг қай бирини тишламай бари оғрийди. Ўғилларим тушларимда ором беришмайди. Қачон кўришамиз онажон, деяётгандек бўлаверишади. Не қилай, тақдирим шундай яратилган бўлса!

— Буви, қўлингиздаги қоғозга нималарнидир ёзганга ўхшайсиз? Хотираларми ёки мактубларми? — дея қизиқаман.

— Йўқ қизим, хотиралар ҳам эмас, мактублар ҳам эмас, шеър.

— Шеър?

— Ҳа қизим, болаларимга атаб қалбимдаги армонларини ёзган эдим.

— Айтинг бувижон, мен ҳам тинглай.

Ажойиб соғинибдирман,
юракларим бўлибдир қон,
Кўрмайин ўлиб кетсам юракда
кўпдир армон...

Қолган мисраларини эшитолмай қолдим. Қулоқларим шанғиллаб, бошим айлана бошлади. Мана шу кичкина, аммо дунёдаги айрилиқнинг барча азобларини вужудига сингдирган сиймога таъзим айлаб бувининг олдидан юракда беадад дард билан чиқиб кетдим...

Севара ҲОШИМОВА.

СУРАТДА: Турсун буви қизи Муборак билан.

Рустам Шарипов сурати.

Ўлкамиз неъматлари

МЕВАСИ МАРВАРИДДЕК

⊙ Ҳурматли муҳарририят! Яхши соясалқин берадиган тут дарахти ва унинг мевасининг шифобахшлиги тўғрисида мақола беришингизни илтимос қиламан.

М. Мираъзамов,
Юнусобод даҳасида истиқомат қилувчи.

СЕРҚУЁШ диёримиз турли мевали ва манзарали дов-дарахтларга бойлиги билан дилларни мафтун этади. Нок, беҳи, анор, хурмо, анжир, ўрик, олма, тут каби мевали дарахтлар, тол, терак, чинор сингари дов-дарахтлар диёримиз ҳуснига ҳусн қўшади.

Тут дарахти ажойиб хосиятлари билан ажралиб туради. Бу мевали дарахт тутдошлар оиласига мансуб ўсимлик бўлиб, 24 та тури маълум. У асосан — Шарқ, Жанубий Шарқ, Жанубий Осиё, Хитой ва бошқа бир қатор мамлакатларда ўсади. Ватанимизда Ўрта Осиёнинг ҳамма жумҳуриятларида, Закавказьеда, Молдова, Украина ва бошқа ҳудудларда ўсади. Ўзбекистонимизда тутнинг 5 тури бор. Буларга оқ тут, сершох тут, кагаяма тути, ипак қурти тути ва қора тутлар киради. Маҳаллий тилда бедана, балхи, марварид деб аталадиган, шунингдек уруғсиз тутлар ҳам бор.

Тут дарахти тез ўсиб-ривожланади. Уни махсус майдонларга, йўл ёқаларига, ҳовли ва хиёбонларга ўтқазилади. Ўсимлик қурғоқчилик ва совуққа чидамлидир. Шох-шаббаси зич, кенг, юмалоқ узунчоқ ва пирамида шаклида бўлиб, бўйи 15—25 метр, йўғонлиги 1—1,5 метр, эгри-бугри шаклда ўсади. Унинг мажнунтолга ўхшаш шохлари пастга қараб ўсадиган турлари ҳам бўлиб, булар чиройли манзара беради.

Тутлар уруғидан қаламча, сўнг пайванд қилинади ва ўтқазилади. Тут дарахти 300—500 йилгача ҳам ўсиши мумкин. Унинг ёғочи мустаҳкам. Шунинг учун ҳам ундан қимматбаҳо чолғу асбоблари, бочкалар, новларидан саватлар ва енгил стуллар ясалади. Тутнинг барги ипак қуртининг севимли озуқаси.

Тутнинг меваси ширин, шифобахш, ҳар хил дори-дармонларга жуда бой. Бироқ, ўлкамизда тут мевасидан ширинликлар тайёрлаш, аҳолига хўл мева сифатида етказиб беришга эътибор қилинмайди. Тутнинг барги асосан ипак қурти учун ишлатилади.

Халқимизда шундай бир ҳикматона гап бор: «Тут пишиғига етдингми, тут егин, тутдек бақувват бўласан». Дарҳақиқат, тутнинг меваси иштаҳабоп, уни истеъмол қилган одам қувват олиб, доим тетик юради.

Тутнинг мевасидан шифобахш шинни тайёрлаш мумкин. Қуритилган меваси қишда ейилса дармондори бўлади.

Ҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ,
биология фанлари номзоди.

Дам олиш оқшомида
Дам олиш оқшомида

⊙ Ўзбек мусиқа санъатининг атоқли намояндаларидан бири, таниқли созанда ва машҳур бастакор, Ўзбекистон ССР халқ артисти Имомжон Икромов санъатда ўз йўлини топган, унга фидойилик билан хизмат қилган инсонлардан бири эди. Бастакор яратган қўшиқлар халқ қалбидан чуқур жой олган бўлиб, ҳанузга қадар халққа хизмат қилмоқда. Бу нарса бастакорнинг катта иқтидоридан дарак беради.

Бугун шу таниқли санъаткор туғилган куннинг 100 йиллиги муносабати билан «Баҳор» томошагоҳида хотира кечаси ўтказилади. Биз эса Имомжон Икромовнинг фарзандларидан бири — санъатшунослик номзоди Ҳамиджон Икромовнинг отаси ҳаёти ва ижодига оид хотираларини оқшомхонлар диққатига ҳавола этмоқдамиз.

БАСТАКОР ИМОМЖОН ИКРОМОВГА

Танбур чертиб хонандани куйлатган Сиз,
«Уйнасин» деб бахт куйида ўйнатган Сиз.
«Ёр ойнадан қараганда» илҳом олиб,
Ошиқларни ноз уйқудан уйғотган Сиз.
Куй боғидан гул тердингиз ҳўб саралаб,
Қўшиқларни самоларга бўйлатган Сиз.
Индамаса «Индамади» дея қолмай,
Вафодорни вафодорга индатган Сиз.
Халқим Сизга илҳом бериб Икром этди,
Мўминларни қўшиқ ёз деб ўйлатган Сиз.

Пўлат МУМИН,
1971 йил.

● СУРАТДА: бастакор Имомжон Икромов (чапда) ғазалнавис шоир Ҳабибий домла ва санъатшунос Раҳим Қориевлар билан ўзаро гурунг чоғида.

Комил Ромеев сурати.

МЕНИНГ отам Имомжон Икромов созанда ва бастакор эдилар. 1891 йил Тошкентнинг Маъдалихон (Бешёғоч даҳаси) маҳалласида ҳунарманд оиласида таваллуд топганлар. Биз таниган барча боболаримиз ўз даврининг зиёли кишилари бўлишган экан. Шунинг учун ҳам кўпчилик отамизни Домлазода деб аташган.

Ҳикоя қилишларича, отамиз беш-олти ёшларидан турли чолғу асбобларини бемалол чала бошлаганлар. Ўн-ўн беш ёшларидан эса дуторда «Дилхирож», «Норин-норин», «Муножот», «Чўли ироқ», «Ажам» каби халқ чолғу куйларини эшиб ижро қилар ва маҳалла-кўйдагиларнинг кўнглини хушнуд этарканлар. Хуллас, отамиз, асримиз бошидаёқ созанда сифатида шаклланган ва бутун Туркистонга донғи кетган Муллатўйчи, Ҳожи Абдуллазиз, Домла Ҳалим, Шожалил ва Шораҳим ҳофизларга созлари билан жўровозлик қилиб, шу аснода уларнинг тубсиз мусиқий меросларидан баҳраманд бўлган эканлар.

Айтишларича, Имомжон Икромов ўз даврининг ўзига хос назокатига эга, ҳассос ғижжакчиси бўлиб, созандаликда тошкентлик машҳур камончи Солиҳон Ҳожи мактабининг давомчиси эканлар. Шу боис бўлса керак, у кишини юқорида номлари зикр этилган улуғ ҳофизлар юксак қадрлаб, ҳурматлар эканлар.

Йигирманчи йилларга келиб «Шашмақом» ва бошқа халқ классик мусиқий меросини эгаллаган отамиз бастакорлик (яъни ўзлари ҳам янги куйлар ижод қилиш) санъатига қўл урибдилар. Аммо, бастакор сифатидаги катта шуҳрат 1932 йил яратилган «Сўлим» қўшиғи билан келган. Ва, кўп ўтмай бу халқнинг ўз қўшиғига айланиб кетган. Ҳозирда, ошиқ йигитнинг дарди ва изтироби, завқи ва умидини акс эттирувчи:

Ёрни ойнакдин қаранг, ноз уйқуда ётганмикан,
Ёки қилган нолишим уйқудан уйғотганмикан?

байтлари билан бошланувчи дилрабо хонишни ким билмайди дейсиз. Шунингдек ҳозир «Ул қаро кўз», «Топилмас», «Айлай десам», «Уйнасин», «Индамади», «Онам дерман», «Бир кулиб қўйсанг», «Зебога хос», «Розиман», «Ёр армуғони», «Серқуёш Ўзбекистон», «Ватан меҳри», «Тонг ғазали» ва айниқса халқ куйларига басталанган «Муножот», «Чўли ироқ» ва «Ажам» каби ўнлаб ашула ва қўшиқларни ҳар гал эшитарканмиз, уни яратган бастакор ҳақида алоҳида ўйлаб ўтирмаймиз, балки у улкан маданий меросга эга, улуғ халқ даҳоси ва тақдирининг бир учқуни сифатида қалбимизга ўзи жо бўлаверади. Бунинг маъноси чуқур ва улуғдир.

У кишидаги улуғ хислатлардан бири — сўз танлашдаги ўта зукколигу, куй яратишда халқоналик эди. Масалан: «Муножот», «Чўли ироқ», «Ажам» каби халқ классик куйларини олайлик, улар яқингача мақомларимиз бағридан сизиб чиққан чолғу йўли сифатида маълум эди.

Ҳозир эса «Муножот» куйини «Кеча келгумдур дебон, ул сарви гулру келмади», «Чўли ироқ» куйини «Эй насими субҳ, аҳволим дилоромимга айт», «Ажам»ни эса «Бир пари пайкар ғами ошифта ҳол этмиш мани» ғазалларидан алоҳида -алоҳида тасаввур этиб бўлмайди. Ваҳоланки, 1938 йилгача уларнинг ҳар бири ўзининг алоҳида мустақил ҳаёти билан яшаган. Яратилганларидан сўнг асрлар ўтгач, куюсўзни бир-бирининг висолига етказган Имомжон Икромов эканини негадир унутиб қўямиз... Бу ашулалар уруш арафасида нишонланган улуғ бобомиз Мир Алишер Навоийнинг 500 йиллигига энг улуғ туфҳалардан бўлган. Лекин уруш оқибатида ва айниқса ўша пайтларда халқ меросини авайлаб-асраш ва уни ривожлантиришга етарли эътибор бермаслик оқибатида улар ўз вақтида етарли баҳосини топмаган деб ўйлайман. Аксинча, И. Икромов «Муножот» учун мусиқадаги феодализм қолдиғини тиклаш, умидсизлик ва маъюсликни тарғиб этишда айбланган. Унинг жони хавотирда қолган. Бу хавф Расул Ғуломов ва Усмон Юсуповларнинг аралашуви билангина бартараф этилган.

Отамиз инқилобдан кейин «Сонои нафиса»да, Самарқанд музика билим юрти ва театрида, Ҳамза театрида ишлаганлар. 1927 йилдан то умрларининг охиригача қалб қўрларини Ўзбекистон радиосига бахш этганлар. Бу ерда у киши 1941 йилгача ансамбль мусиқа раҳбари, мусиқий эшиттиришлар бош муҳаррири, 1941—1948 йилгача эса радио ансамблининг бадиий раҳбари, кейинчалик чолғучи ва бастакор сифатида фаолият кўрсатганлар. 1953 йили Ўзбекистон ССР халқ артисти унвонига мушарраф бўлганлар. Кўплаб шогирдлар етиштирдилар. Отамиз 1980 йили вафот этган бўлсалар, охирги дамларгача ижод қилган эдилар. Вафотларидан бир неча кун олдин яратилган қўшиқлари «Тонг ғазали»ни бироз тузатиб «Ватан пойингда бўлсин бошгинам» сўзларини қўшиб қўйган эдилар.

Отам билан мен 37 йил бирга яшаганман, ёшликда у киши билан радиога кечки концертга борардим. (Зеро, у пайтларда концертлар бевосита санъаткорлар иштироки билан бериларди). Мақсад, ярим кеча у кишига ҳамроҳ бўлиб бирга қайтиш. Ўшанда жуда кўп санъаткорлар билан у кишининг муомалаларини кузатганман. Энг ёш мусиқачини ҳам Сиз деб гапирардилар. Ҳеч кимнинг иззат-нафсига тегмас, қадрини улуғлардилар. Ҳақиқий санъат эгаси бўлса камчиликларига чидаб, тўғри йўлга, яхшиликка, покликка бошлашга интилардилар. Бизга ҳам эътиқодни ўргатганлар ва, уни кўз-кўз қилмаслик керак, деб тайинлаганлар. Кўп йил кузатиб, у кишини бирор киши билан хафалашаётганларини кўрмаганман. Асабга ва ғururга тегувчи гап бўлиб қолса, кескин ва қисқа жавоб берганлар. Гапни чувалаштириб ўтирмаганлар, кек сақламаганлар. Ҳатто «Муножот» ашуласини яратганларида учраган туҳматларини унутишга интилишлари ҳам шундан бўлса керак деб ўйлайман.

Оилада ҳар биримизни қаттиқ ҳурмат қилар, аммо ошиқча талтайтирмасдилар. Арзигули «гуноҳ» қилиб қўйсак анча жиддий танбеҳ берардилар. Қандай куй яратмасинлар онамиз Зулфияхон, акамиз (ҳозир филология фанлари доктори) Комилжон ва мен биринчи эшитувчи ва анча жиддий «танқидчи» эдик. У киши калондимоғлик қилмас, сўзларимизга диққат билан қулоқ солар, ҳар бир фикримизнинг мағзини чақишга, хулоса ясашга интилардилар.

Яна бир хислатларини айтишни жоиз деб ўйлайман. Уйларининг эшиги қандай шарт-шароит бўлмасин, доимо очиқ эди. Узоқ вилоятларда яшовчи устозу шогирдлари Тошкентга келишганда доимо бизникига қўнганлар. Қисинмай, қанча керак бўлса шунча меҳмонда бўлганлар. Айримларига Тошкентдан ҳовли-жой қилиб олгунларича ўзларининг ёки яқин ака-укаларининг уйларини бўшатиб берганлар. Уларнинг номларини айтиб ўтирмайман, бу ноўрин. Аммо, ўшаларнинг ҳатто айрим фарзандлари бизни хонадонда туғилганини кўпчилик билади.

Яна бир хислатлари — янги қўшиқ ва ашулаларни хонандани шахсан олдиларига ўтказиб қўйиб бирма-бир ҳижжалаб ўргатганлар. Ўзига ташлаб қўймаганлар. Ҳеч қачон таъмагир бўлмаганлар ва уни гуноҳ санаганлар. Ҳар бир ашулаларини шогирдга пийсабилло ўргатиб, унга бахт келтиришини тилаганлар. Имомжон Икромов асарларини ижро этиб ижодий бахт-омадга эришганлар эса анчагина. Улар ҳозир Ўзбекистон, Тожикистон ва бошқа жумҳуриятларнинг фахри бўлган санъаткордирлар.

Хуллас, отамиз устозга содиқ, дўстубиродар ва шогирдга ҳурматли, ҳақиқий санъат ва унинг соҳибини тан олабиладиган, ниҳоятда истиҳолали, ҳокисор ва камтар инсон эдилар. Айни шу хислатлари учун санъаткорлар у кишини чин дилдан севганлар, мен бунга кўп гувоҳ бўлганман. Лекин кўпинча ўта камтарлик ва истиҳола отамларга баъзи ўринларда хўп панд берган, деб ўйлаб қоламан. Отам ҳаётдаги ҳақ-ҳуқуқларини санъатдаги беписанд калондимоғлар олдида қаттиқ туриб ҳимоя қилмаганлар. Тарихда қолган асарлар яратган бўлсалар ҳам, айримлар каби «фойдали» кишилар кетидан юриб ўзларини кўз-кўз қилмаганлар. Аксарият ҳолларда истиҳола ва камтарлик қилиб шуҳрат чироқларидан панароқ жойда ўз ихтиёрлари билан қолиб кетаверганлар.

Отамиз, ижодий барҳаётлик — ҳақиқий бахт, дердилар. Илойим барча яхшиларга шундай бахт ато этсин, деб дуо қилардилар...

Мана, отамизнинг оламдан ўтганларига анча бўлди. Лекин у кишининг асарлари дилдан дилга кўчиб, яшаяпти, меҳнат қилаяпти. Демак, эл дилига пайванд дилнинг умри боқий бўлар экан. Бунда ҳикмат кўп.

Ҳамиджон ИКРОМОВ,
санъатшунослик номзоди, доцент.

Ёдномалар

ЭЛ ДИЛИГА ПАЙВАНД ДИЛ

Бувижон, ўқиб беринг

КЎРШАПАЛАК

Эртак

БИР бор экан, бир йўқ экан. Бир катта яшил ўрмон бор экан. Бу ўрмонда дунёдаги ҳамма ҳайвонлар жуда аҳил яшар эканлар. Улар ўз ораларидан бир ҳайвонни ўрмон подшоси қилиб сайлаб қўйишган эканлар. Ўрмон жуда ажойиб ва ғаройиб экан. Қушлар қўшиқ айтишса, арслонлар рақсга тушар эканлар. Маймунлар эса дарахтдан-дарахтга сакраб томоша кўрсатишар экан.

Ёзнинг иссиқ кунлари тугаб, куз ҳам келибди. Кунлар совий бошлабди. Барча қушлар дарахт кавакларига кириб бекиниб олишибди. Фақат биргина кўршапалак бекинмасдан тинмай йиғлар экан. Бу ҳолдан қушларнинг подшоси бургут тезда хабардор бўлиб, кўршапалакни ўз ҳузурига чақиртирибди ва ундан:

— Нега йиғлайсан, сабабини айт, — деб сўрабди.

— Мен совуқ қотяпман, эй подшоҳим!

— Нима учун? — ажабланиб сўрабди бургут. — Ахир, қушлар совуқ қотмайди-ку. Нега сен совуқ қотасан!

— Қушларнинг патлари бор, эй давлатпаноҳ, — деб жавоб берибди, — кўршапалак — Менинг эса патларим йўқ. Қип-қизил гўштман.

— Бу яхши эмас, албатта, — дебди бургут ва ўрмондаги барча қушларни ўз атрофига йиғибди.

— Чғ, чув, ғағ, ғағ нима дейсиз, эҳ подшоҳимиз, — сўрашибди қушлар бургутдан.

— Сизлар ҳар бирингиз бир донадан патингиздан бечора кўршапалакка беринглар. Унинг бирорта ҳам пати йўқ. У совуқ қотяпти, — деб буйруқ берибди бургут қушларга.

Шундан сўнг қушлар бирин-кетин ўз патларидан олиб келиб кўршапалакка бера бошлабдилар, сариқ, қора, қизил, кўк ва ҳаво ранг патлар!

— Мана, бизнинг патларимизни ол, — дейишибди қушлар кўршапалакка.

— Раҳмат, раҳмат, сизлар жуда ҳам меҳрибон экансизлар, — кўршапалак ҳамма патларни олиб ўзига ажойиб кўйлак тика бошлабди. Тезда турли ранглардан тикилган ажойиб, чиройли кўйлак тайёр бўлибди.

— Эҳ, қандай чиройли кўйлак! Ажойиб кўйлак! — деб чғ, чиғ, чувлашибди қушлар кўршапалак атрофида.

— Вой! Мен қандай гўзалман! Сизлардан жуда хурсандман, эй қушлар! Энди мендан ҳеч совуқ ўтмайди. Раҳмат сизларга, дўстларим.

Кўршапалак хурсанд бўлиб жуда ҳам мағрурланиб, ҳеч қандай иш қилмасдан қушларнинг ичида гўзали ўзимман, деб мақтаниб, гердайиб юраверибди.

Кунлардан бир кун унинг ёнига қушлар келишибди.

— Салом, эй кичкина кўршапалак, — дебдилар унга қушлар.

Бироқ, кўршапалак жавоб бермабди. У ўзини катта тутиб ўрмон қушлари билан саломлашмасдан юраверибди.

Шундан кейин қушлар йиғилишиб ўз подшолари — бургут олдига бориптилар.

—Кўршапалак биз билан гаплашмай, саломлашмай қўйди. У жуда ҳам мағрурланиб кетибди. Бу инсофдан эмас-ку ахир! — дебди бургут ва кўршапалакни ўз ҳузурига чақиртириб ундан:

— Эй кўршапалак, нега мағрурланасан. Қушлар билан гаплашмас ва ҳатто саломлашмас экансан. Бундай ахлоқинг бизнинг дўстлигимизга сира тўғри келмайди.

Кўршапалак жавоб берибди:

— Эй шоҳим! Патларимга бир қаранг! Жуда чиройлиман. Шундай эмасми?

Подшо кўршапалакка бир қарабди-да ғазабланиб:

— Ҳа, жуда гўзалсан! Аммо бу кўйлак сеники эмас! Унутдингми?! Ахир, бу патлар ўрмон қушлариники-ку! Қани, эй ўрмон қушлари, кўршапалак устидан патларингизни олинглар, — деб буйруқ берибди.

Қушлар бирин-кетин келиб кўршапалак устидан ўз патларини ола бошлабдилар.

Кўршапалак кўйлаксиз, қип-қизил қуруқ этда қолибди. У ўзининг қилган ишларидан жуда, жуда афсусланибди. Бироқ энди кеч экан. Бечора кўршапалак ўрмон қушларига кўринишдан уялиб фақат кечаси учар экан.

Мана шунинг учун, азиз болалар, кўршапалак кундузи учмасдан ковакларда бекиниб ётар экан. У дўстлари қушлардан уялиб, фақат кеч киргач, учар экан.

Французчадан
Сайдиғани МУСАЕВ таржимаси.

«Ҳаётингиз гулдек гўзал бўлсин, қўша қаринг, азизлар!»
Рустам Шарипов сурат-лавҳаси.

Бу—қизиқ

АЖРАШИШЛАР ҲАР ХИЛ БЎЛАДИ

ҚАДИМ қадимдан ҳозирги кунга қадар ҳар бир халқнинг ўз қонуни ва одатлари бор. Оиладаги ажрашишлар ҳам турлича бўларкан. Биз шулардан айримларини эътиборингизга ҳавола этаяпмиз.

● Эрамиздан 2000 йил илгари ва ундан кейинги даврда Қадимги Ҳиндистонда Ману (биринчи инсон) қонунлари ҳукм сурган. Ўша кезлари ажрашиш фақат эр томонидан амалга оширилган. Хотиннинг айби эса... Бола туғмаса саккиз йилдан сўнг, бола ўлик туғилаверса 10 йил, қиз бола туғилаверса 11 йил, мабодо туғилган бола ўжар бўлса дарҳол ажрашишга тўғри келган.

● Илгари Туркияда шариат қонунига кўра мусулмон аёли бегона эркак олдида юзини очса (шариат қонуни аёлларга 11 ёшдан бошлаб кўчага чодра тутмасдан чиқишни таъқиқлаган) никоҳ бекор қилинган. Ҳатто эркак шифокор аёл олдига даволашга келаётганда беморнинг ҳузурига боргунча кўзини боғлаб олган.

● Ироқда яшовчи шиитларда ажрашиш худди никоҳга ўхшаб қайд этилади. Қизиғи шундаки, батамом ва вақтинча ажрашиладн. Иккинчи ҳолатда эр-хотинлар бир йил давомида яна ярашишлари мумкин. Агар бу муддат ўтиб кетса, батамом ажрашишган ҳисобланиб, эр тўйга кетган харажатларни тўлаши зарур.

● Афғонистонда истиқомат қилувчи нуристонликларда ҳам ўзига хос одат бор. Агар ажрашишни аёл талаб қилса у қайтадан турмушга чиқаётганда қайлиғи собиқ эрга тўйга сарфланган харажатларни уч баравар қилиб тўлаши лозим. Агар эркак хоҳиши билан бўлаётган бўлса тўйга қачонлардир сарф қилинган пулнинг ўзини тўлайди холос.

● Японияда эр-хотинларнинг ажрашишига баъзан эрнинг умр йўлдоши ёмон ухлаши ҳақидаги шикояти ҳам сабабчи бўлиши мумкин. Гап шундаки, японияликлар киши тўшакда қандай ҳолатда ётишига қараб, унинг оилада олган тарбиясига баҳо беришади.

● Англияда қайлиқлар баравар талаб қилишганда ажрашишга рухсат берилмайди. Бунинг учун бир киши, эр ёки хотин мурожаат қилиши зарур.

● Италиядаги ажрашишлар ҳам диққатга сазовор. Маълумки, идиш-товоқларни ювиш ва бошқа уй юмушларини бажариш эркаклар назарида аёллар вазифасига киради. Матбуотда хабар берилишича, бир миланлик аёл бундай «қоидага» норозилик билдирган. Оқибатда эр ажрашиш ҳақида уни судга беради. Судда у хотини мунтазам идиш-товоқ ювишга мажбур қилаётганидан шикоят қилади. Аёлнинг ҳатти-ҳаракати эрни жиддий ҳақоратлаганда айбланиб, «жабрланувчи»нинг истаги қондирилади.

● Австралиялик абориген умр йўлдошига бир оғиз «Кет!» дейиши билан бўйдоқ бўлиб қолади. Аёлларнинг эса ажрашишга ҳақ-ҳуқуқлари йўқ. Фақат бир ҳол, эр тарбиялаб бўлмайдиган даражада суюқоёқ бўлиб кетиши бундан истиснодир.

● Ливандаги друзликлар ҳам осонгина ажрашишлари мумкин. Хотин доимо остона ҳатлаб кўчага чиқаётганда эридан рухсат сўрайди. Шунда эр: «Бор ва яна орқангга қайтгин» дейди. Агар кейинги иборани айтмаса улар ажрашишган ҳисобланадилар.

● Мадагаскарнинг туб аҳолиси — мальгашларда вақтинча ажрашиш жорий этилган. Шундай қилинганда эр-хотин ўртасида низо чиқмас экан. Масалан, эр узоқ сафарга кетаётганда турмуш ўртоғи билан ажрашишади. Қайтиб келганда эса яна тантанали вазиятда никоҳ ўқитилади. Шарти шуки, улардан бирортаси ўтган вақт ичида қандай воқеа содир бўлганини бир-бирларидан суриштирмасликлари керак.

Русчадан Саъдулла ШОДИЕВ ўгирган.

Кекса юрак мавжлари

МАРДЛАР ДАВРАСИН КЎРДИМ

Ёшим олтмишдан ошганда мен,
Не инсонлар наслини кўрдим.
Бири доною, бири зебо,
Нуронийлар даврасин кўрдим.
Бири камтару, фазилатли,
Одоблар дунёсин кўрдим.
Бири қодиру, бири нодир
Хўп мардлар даврасин кўрдим.
Бири фирибгар, бири қаллоб,
Не-не тубан инсонлар кўрдим.
Лек мурувват эгаси, соҳиби имон,
Кўп саховатли инсонлар кўрдим.

Тожибек ЮСУФБЕК ўғли,
партия ва меҳнат фахрийси.

Маслаҳатларимиз

⊙ Ҳаво иссиқ фаслларда эрталаб совуқ сувда ювиниш фойдали. Бундай сув юзни тозалаб, терини таранглаштиради. Ётиш олдидан илиқ сувда ювиниш асабларни юмшатади, уйқу чақиради.

⊙ Сочингиз кепакли бўлса ғам чекманг, йўқотиш осон. Лавлаги сувига чайсангиз, кепак битта қолмай тушиб кетади ҳамда сочингиз мулойим бўлади.

⊙ Ҳар куни эрталаб бир чой қошиқ асал истеъмол қилиш кўриш қувватини оширади, асабни мустаҳкамлайди.

⊙ Халқ табобатида бақлажон юздаги доғларни кетказиш билан ҳам қадрланган. Бунинг учун бақлажоннинг ўртасидан кесиб, бир неча кун давомида юзга суртиш кифоя.

Наргиза РЎЗИБОЕВА тўплаган.

ЁШ ПОСБОНЛАР БЕЛЛАШУВИ

ҲОЗИР Тошкент шаҳрида соғлиқни сақлашнинг кўпгина фидойилари фаолият кўрсатмоқда. Умумтаълим мактабларида тузилган саломатликнинг ёш посбонлари постлари томонидан амалга оширилаётган хайрли ишлар ҳам мақтовга сазовордир.

Тиббиёт ходимларининг яқин ёрдамчиларига айланган ҳимматли ўқувчи-ёшлар вакиллари яқинда Тельман номидаги маданият ва истироҳат боғига тўпландилар. Уларнинг ўзаро беллашувида соғлиқни сақлашнинг бир неча ёш посбони ғолиб чиқди.

Беллашувдан сўнг шаҳримиздаги 159-мактаб пости аъзоларининг маҳорати юқори баҳоланди. Улар тиббий ёрдам, Тиббиёт ва Қизил Ярим ой жамиятлари тарихи, доривор гиёҳлар бўйича ва шунга ўхшаш бошқа саволларга атрофлича жавоб қайтариб, тўпланганларни хушнуд этдилар.

Акбар АЛИЕВ.

ТАРАҚҚИЁТ УФҚЛАРИ

ЭКОМИН

ЭКОМИН препарати автомобилнинг уланган қисмлари ва деталлари едирилишига қарши қўлланилиб, нефтни қайта ишлаш Бутуниттифоқ илмгоҳи, Литва маиший кимё бирлашмаси ва автомобиль илмий-тадқиқот ташкилоти ҳамкорлигида яратилди. Таркибида молибденорганиқ модда сақловчи янги препарат минерал ва бошқа мойларда эриши билан фарқланади. Шунинг учун ҳам у «Олтин ИНХЕБИ» билан тақдирланди.

ОҒРИҚНИ ҚОЛДИРАДИ

СССР тиббиёт саноати вазирлигининг Ирбит кимё-фармацевтика заводида ишлаб чиқарила бошланган мефенамин кислотаси оғриқни қолдириш, шамоллашнинг олдини олиш, ҳароратни пасайтириш каби хоссаларга эгадир. Анальгин ёки ацетилсалицил кислотасидан фарқли ўлароқ, ошқозон шиллиқ пардасини яллиғламайди, юрак ва қон томирлари ишига таъсир этмайди. Ревматизм, полиартрит, инфекцион-аллергик миокардит, пародонтитда ҳам препарат беморга ёрдам қилади. Овқатдан кейин сут ёки чой билан ичиладиган бу препарат 0,25 ёки 0,5 грамм таблетка ҳолда чиқарилади.

ЧЎКИНДИЛАРДАГИ УГЛЕРОД

СОВЕТ олимлари Е. А. Романович билан Н. В. Бобилевалар Тинч, Атлантик ва Ҳинд океанлари чўкиндиларидаги минг йил ичида йиғилган углерод миқдорини ҳисоблаб чиқишди. Жанубий ва Жанубий-Осиё ҳамда Ғарбий Африка дарёлари оқизиб чиққан дарё сувлари органик углеродга бой бўлиб, минг йил ичида 20 миллиграмм (2 сантиметр) миқдоридадир. Барча қитъаларни кенг майдонда ўраган чўкиндилар фақат Антарктида қитъаси атрофларида уч-тўрт баравар камлиги билан характерланади.

ДЕНГИЗ ОСТИДАГИ ОЛТИНЛАР

АҚШ, Япония, Германия, Франция ва Австралия олимлари биргаликда Гонолулуда ўтказган илмий конференцияда Шарқий Хитой денгизида олиб борган текширишлари маълумотлари эълон қилинди. Денгиз остида баландлиги 10 метр ва узунлиги ўттиз метргача борувчи тепалар асосан рудалардан ташкил топган бўлиб, булар иссиқ сувлардан ҳосил бўлганлиги аниқланди. Гидротермлар атрофида сув ҳарорати 150 дан 320 даражагача етиши ўлчанди. Изен майдонидаги рудаларда сфалерит, тетрагетит, галенитлар учрайди, булар таркибида руҳ, қалай, мис, темир, олтин ва кумушлар мавжудлиги исботланди. Олтин билан кумуш миқдори бир тонна рудада 12 граммдан минг граммгача етади. Бу миқдордаги бойликлар «довул концентрацияли» ларга киритилади. Идзу-Бонин, Мариан, Ғарбий Вудларк, Манус каби ва бошқа майдонларда шундай бойликлар мўллиги тажрибаларда кўрилган.

Қудрат АҲМЕРОВ,
кимёгар.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба

10 ИЮНЬ

● ЎзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Мамонтчанинг онаси». Мультфильм.
18.20 Болалар учун концерт.
18.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Замин нидоси».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ёшлар куйлаганда». Концерт.
20.25 Тижорат хабарлари.
20.30 Москва. «Время».
21.10 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. «Навоийни ёд этиб».
21.40 «Асрлар довони». Ҳужжатли фильм.
22.00 «Ахборот».
22.20 **XII чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг V сессияси олдидан.** «Дўстлар диёрида икки кун».
23.05 «Саҳна сеҳргари». СССР халқ артисти Тамарахоним таваллудининг 85 йиллигига бағишланган ижодий кеча.
00.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Ассалому алайкум» (такрор.).
19.05 «Спринт».
19.30 «Билимлар сарчашмаси».
19.55 «Дугонам билан». Концерт.

БИШКЕК КЎРСАТАДИ:
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Жаниликтар».
21.20 «Тарих сабоқлари». Қирғизистондаги 1916 йилги қўзғолоннинг 75 йиллигига.

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!
Профилактика муносабати билан душанба, 10 июнь куни МТ I кўрсатувлари соат 6.00 дан 17.00 гача ЎзТВ I канали орқали намойиш этилади.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия.
9.35 Янги авлод танлайди. «Юниор-банк».
11.05 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Товуқ ва тимсоҳ» (Жанубий Африка).
11.10 «Мулоқот». Иқтисодий шарҳ.
11.25 Экологик янгиликлар.
11.45 «Жонимни ол, худойим...». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
13.00 Футбол шарҳи.
13.30 Давлат Марказий концерт залида «Анис» акционерлар жамиятининг таништирув-концерти.
14.30 ТСН.
14.45 «Ўғил». Телевизион бадиий фильм. 1-серия («Экран»).
15.55 «Илья Глазунов Россияси». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм»).
16.50 Шеърият лаҳзалари.
17.00 «Шахсий компьютерлар олами».
17.15 «Бозор қонунларига биноан...». Биржалараро уюшманинг таъсис съездидан репортаж.
17.45 «Бир йилнинг бир куни».
18.00 ТСН.
18.20 Бевосита мулоқот.
19.20 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия («Беларусьфильм»).
20.30 «Время».
21.10 Футбол шарҳи.
21.40 М. де Фалья.Еттита испанча халқ қўшиғи.
22.00 Сайловлар олдидан.
23.00 М. Плетнёв чалади (фортепьяно).
23.40 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сони.
24.00 «Қадрдон юртим». Фильм-концерт.
01.15 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия.

● МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.15 А. Линдгрен. «Кичкинтой ва томда яшайдиган Карлсон». Москва академик Сатира театрининг фильм-спектакли. 9.45 «Ямагири-Мару маҳбуслари». Мультфильм. 10.15 «Цирк чироқлари порлайди». Телевизион бадиий фильм (Свердловск киностудияси).

* * *

13.25 Болалар учун фильм. «Тамперелик Микки маслаҳат сўрайди» («Экран» ва «Юлейсрадио», Финляндия). 15.05 «Чойнакдаги шерча». Мультфильм. 15.15 Енгил атлетика. Халқаро мусобақалар. «Гран-при» сериясидан. «Локомотив» Марказий стадионидан кўрсатилади.

* * *

18.30 «Осиё овози». Оммабоп куй ва қўшиқлар II халқаро танлови таништирилади. 1-қисм. 19.30 «Тайганинг қанотли паҳлавони». Ҳужжатли фильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 «Осиё овози». 2-қисм. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

21.10 «Спринт». 21.35 «Молдаванка, молдаванка». М. Горький номли рус драма театрининг спектакли. 23.35 Гитара тароналари.

*

23.45 «Ҳеч ким, ҳеч нарса унутилмайди». 00.30 Сув полоси. СССР чемпионати. Суперфинал. ҲДФ МСК— «Динамо» (Москва). В. И. Ленин номли Марказий стадионнинг сув ҳавзасидан кўрсатилади.

Сешанба

11 ИЮНЬ

● ЎзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Алдар кўса ва бой». Мультфильм.
18.20 Болалар учун. «Ғаройиб пойга». Тошкент Давлат Санъат олийгоҳи қўғирчоқ театри бўлими талабаларининг диплом спектакли.
19.00 «Бунёдкор».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Телетомошабинлар ҳузурида». Андижон вилояти меҳнаткашлари билан учрашув.
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Спортлото».
21.15 «Санъат усталари». Ўзбекистон ССР халқ артисти, бастакор Имомжон Икромов.
22.00 «Ахборот».
22.20 **XII чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг V сессияси олдидан.** «Дўстона алоқалар умрбоқийдир». Видеофильм.
23.35 «Санъат усталари». Ўзбекистон ССР халқ артисти, бастакор Имомжон Икромов (давоми).
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 Эстрада концерти.
18.30 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Зиёкор».
19.00 «Лаҳза».
19.10 «Менинг маҳаллам».

АШХОБОД КЎРСАТАДИ:
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Туркманистон».
21.30 «Кичик саҳналар».

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.35 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
9.45 «Сизга ветеранлар...». «Ҳеч қачон бундай кўп куйламагандим». Фильм-концерт. И. С. Козловский эслайди.
10.30 Болалар соати (француз тили дарси билан).
11.30 ТСН.
11.45 Долзарб репортаж.
12.00 «Ўрмон эртаклари». Мультфильм. 1 ва 2-сериялар.
12.30 «Халқ ижодиёти» видеоблоки.
14.30 ТСН.
14.45 «Ўғил». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
15.55 «Қизиқувчилар олами».
16.10 «Вахтачилар». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Красноярск).
16.30 «Нельсон Мандела: озодлик сари осон йўл йўқ».
17.05 «Хотира». Вокал туркум. Е. Камбурова куйлайди.
17.20 «Ким аслида ким?». РСФСР Президентлигига номзадлар билан телевизион мунозара. Кўрсатувни сиёсий шарҳловчи И. Фесуненко олиб боради.
19.20 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
20.30 «Время».
21.10 «Эфирда мусиқа». Сайланмалар.
21.50 «Россия сайлов олдида: номзадлар нимани ваъда қилишяпти?».
23.00 «Тагиль топилмаси». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. «Андроников сўзи» туркумидан.
00.05 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сони.
00.25 «50х50». Мусиқий телевизион томоша.
02.00 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.20 «Билимдонлар учун машқ». 9.05 Эстрада концерти. 9.35 «Қизил гул». Мультфильм. 10.15 «Шимоллик келин». Телевизион бадиий фильм («Ереван» телефильмлар студияси).

* * *

13.30 Болалар учун фильм. «Ҳаммамизнинг бувимиз» («Грузия-фильм»). 14.35 «Сизга ветеранлар...». «Солдат ёдномалари». Телевизион ҳужжатли фильм. 5-фильм. 15.30 Ритмик гимнастика.

* * *

19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Ритмик гимнастика. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.** 22.10 «Пичан ўрими мавсуми». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Уфа). 22.45 «Миллион эвазига ҳеч нарса йўқотмайсан». Бадиий фильм (Франция).

Чоршанба

12 ИЮНЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Соғлом бўлай десангиз».
8.10 «Инсон ва табиат». Кинопрограмма.
9.10 Такрорий фильмлар экрани. «Кимсан, чавандоз?». Бадиий фильм («Қозоқфильм»).
10.30 «Тележарида».
11.00 С. Сиёев. «Бозор кўрмаган йигит». Видеофильм.
12.00 «Ёшлик» студияси саволларингизга жавоб беради.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Кузья учун уй». Мультфильм.
18.25 «Мактабимиз — фахримиз».
19.05 «Чорвадор».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Созимиз — овозимиз». Мусиқий кўрсатув.
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Хотира». Мунаввар Қори Абдурашидов.
21.55 Тижорат хабарлари.
22.00 «Ахборот».
22.20 **XII чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши V сессиясида.**
22.50 «Зулматни тарк этиб». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.00 «Гитара оҳанглари».
18.25 «Ҳаёт йўли». Улуғ Ватан уруши ветеран мусаввирларининг кўргазмаси.
19.00 «Пульс».
19.10 «Ишбилармон кишилар». Бадиий фильм («Мосфильм»).

БИШКЕК КЎРСАТАДИ:
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Жаниликтар».
21.20 «Машъум хато». Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.35 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
9.45 «Воқеа содир бўлган жой — Лёша ўтлоғи». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Киров шаҳри).
10.25 «Куйловчи Россия». Телевизион бадиий фильм. 1-серия («Мосфильм»).
11.30 ТСН.
11.45 «Куйловчи Россия». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
13.00 «Умка дўст излайди». Мультфильм.
13.10 Жаҳон халқлари ижоди.
13.40 «Мен бу қор қопланган чўлни кўряпман». Сталинград жанги тарихининг номаълум саҳифаси ҳақида.
14.30 ТСН.
14.45 «Орзунинг ушалиши». ССР Иттифоқи Давлат академик Большой театри ёш яккахонлари ҳамда бош дирижёр ва бадиий раҳбар А. Лазарев билан учрашув.
16.15 МТ экранида биринчи марта. «Ҳимоячи Седов». Бадиий фильм («Мосфильм»).
17.00 Ахлоқ ва маданиятни қайта тиклаш ҳақида кўрсатув.
18.15 Сибирь Давлат рақс ансамблининг концерти.
19.20 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
20.30 «Время».
21.10 МТ экранида биринчи марта. «Ҳамиша бирдай бўлавермайди». Бадиий фильм («Мосфильм»).
22.25 «Кинопанорама».
23.55 «Оперетта, оперетта». «Севги ва хаёл».
00.55 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!
Профилактика муносабати билан чоршанба, 12 июнь куни МТ II кўрсатувлари соат 17.35 дан бошлаб олиб кўрсатилади.

● МТ II

17.35 «Ариадна ипи». Телевизион ҳужжатли фильм (Кишинёв). 17.45 Болалар учун фильм. «Биринчи рейс». Бадиий фильм («Ленфильм»). 19.00 Ҳужжатли фильм. 19.15 Хайрли тун, кичкинтойлар! 19.30 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.** 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

21.10 «Пульс». 21.20 «Кинонигоҳ». Чет эл киноижодкорлари таништирилади.

*

23.10 «Биринчи муҳаббат». Бадиий фильм («Мосфильм»).

Пайшанба

13 ИЮНЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Соғлом бўлай десангиз».
8.10 «Деҳқончилик мақоми». Телефильм.
9.10 «Дарёлар оқиб ўтган ўрмонда». Бадиий фильм.
10.35 «Болалар овози». Жумҳурият болалар фольклори фестивали.
12.20 СССР халқлари спартакиадаси арафасида. Самбо.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Қойилман». Мультфильм.
18.20 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Талабалик йилларим».
19.00 «Ғўза парваришига — аъло сифат».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Алифбо сабоқлари». II босқич.
20.20 «Эрмитажнинг ойнаванд жилолари». Манзарали фильм.
20.30 Москва. «Время».
21.10 Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг совриндори Салоҳиддин Лутфуллаев ва Сайёра Назировалар концерти.
21.55 Тижорат хабарлари.
22.00 «Ахборот».
22.20 **XII чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши V сессиясида.**
22.50 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Чархпалак» ёки «Бахтингдан кўр». 3-кўрсатув.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Қувондиқ Искандаров куйлайди». Фильм-концерт.
18.35 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Болалар».
19.45 «02 тўлқинида».
20.00 Мусиқий жилолар.
20.30 ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
9.35 «Орон кўлида». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Иркутск).
9.55 «Кунлардан бир куни Кусковода». Л. Якобсоннинг хореографик миниатюралари.
10.30 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
11.30 ТСН.
11.45 ИИВ маълумотларига кўра...
12.00 «Ҳимоячи Седов». Бадиий фильм.
12.45 «Чемпионлар билан биргаликда».
13.00 «Кинопанорама».
14.30 ТСН.
14.45 «Ўз севгилингни топ». Телевизион бадиий фильм («Ўзбектелефильм»).
15.50 «Қизиқувчилар олами».
16.05 «Мусиқий хазина». К. Дебюсси, Ф. Шопен, А. Марчелло, И. С. Бах асарлари.
16.45 «Типратикан либоси». Мультфильм.
16.55 Болалар учун фильм. «Немухин созандалари» («Экран»).
18.00 ТСН.
18.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.55 «Нодипломатик суҳбатлар». Кўрсатувда Буюк Британиянинг собиқ Бош министри Маргарет Тэтчер иштирок этади. Кўрсатувни В. С. Зорин олиб боради.
19.25 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
20.30 «Время».
21.10 Ишчан чопар.
21.25 «Олам кинокамера кўзгусида». Улуғ Ватан уруши бошланганлигининг 50 йиллигига.
22.25 «Мусиқа барчага нур сочади». Кольмар шаҳрида мусиқа фестивали (Франция).
23.20 «Пи» белгиси билан». Танаффус пайтида (00.20) — ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сони.
01.05 «Ильинский Зошченко ҳақида». Фильм-концерт («Экран»).
02.10 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.

● МТ II

7.30 «Бирдж». Телебиржа. 8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.15 «Яна бир бор севги ҳақида». Дилрабо концерт. 8.45 «Тўполончилар». Мультфильм. 9.15 «Мандельштамга гуллар». 10.15 «Ёз мавсумидаги хазонрезгилик». Телевизион бадиий фильм («Озарбайжонфильм»).

* * *

13.30 Болалар учун фильм. «Мен қандай билағон бўлдим». 1-серия («Беларусьфильм»). 14.35 Ритмик гимнастика.

* * *

17.30 «Ошкора суҳбат». Полтавадан кўрсатилади. 18.30 «Жаҳон бозорининг калити». 19.00 Ритмик гимнастика. 19.30 «Кодралар». Ҳужжатли фильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 СССР халқларининг X ёзги спартакиадаси. Сузиш. «Олимпийский» спорт комплексининг сув ҳавзасидан кўрсатилади. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 «Лаҳзалар...». Е. Шаврина куйлайди.

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

21.35 «Бир нафасга тўхта». Бир конкурсга сўнгги сўз.

*

22.45 «Кечиккан учрашув». Телевизион бадиий фильм (Свердловск киностудияси).

Жума

14 ИЮНЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Соғлом бўлай десангиз».
8.10 «Дўзах ўти», «Ов ҳақида». Телефильмлар.
9.10 «Дўстлик ришталари».
9.40 «Кичик ҳикоялар». Бадиий фильм («Тожикфильм»).
10.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Хоҳ ишон, хоҳ ишонма». Мультфильм.
18.30 «Элга хизмат: талаб ва таклиф».
19.00 «Замин саховати».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Водий тароналари».
20.30 Москва. «Время».
21.10 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. «Навоийхонлик».
22.00 «Ахборот».
22.20 **XII чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши V сессиясида.**
22.50 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Тезюрар поезд». Бадиий фильм («Мосфильм»).
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Қалбида қуёш тафти». Телефильм.
18.35 «Ўтмиш ва бугун».
19.00 «Пульс». Хабарлар.
19.10 «Қизиқарли учрашувлар».
20.10 Кичик концерт.

АШХОБОД КЎРСАТАДИ:
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Туркманистон».
21.30 «Оталар насиҳати».
21.40 ТССР халқ артисти, бахши О. Набатов куйлайди.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.35 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
9.40 «Болалар мусиқий клуби».
10.25 «Потя ва Потиха». Мультфильм.
10.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
11.30 ТСН.
11.45 «Ҳамиша бирдай бўлавермайди». Бадиий фильм.
13.00 «Эфирда мусиқа». Сайланмалар.
13.30 «Олам кинокамера кўзгусида». Улуғ Ватан уруши бошланганлигининг 50 йиллигига.
14.30 ТСН.
14.45 Болалар учун фильм. «Ҳайвонот боғида ёз» («Қозоқфильм»).
15.10 «Қизиқувчилар олами».
15.35 «Онам, дадам ва мен».
15.55 «Сизга ветеранлар...». «Ғолиблар» кўрсатуви саҳифаларида.
17.15 Сиёсий мулоқотлар. «Мени асрдан узоқлаштирманг...». КПСС Свердлов ноҳия қўмитаси қошидаги Москва ижтимоий-маданий марказининг очилиши ҳақида.
18.00 ТСН.
18.15 «Игорь юриши ҳақида ривоят». Мультфильм.
18.40 «Капитализм инсон қиёфасида». Телевизион очерк.
19.20 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
20.30 «Время».
21.10 ИИВ маълумотларига кўра...
21.25 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони», «Музобоз», «Дело», «Эм-ти-ви». Кўрсатув охирида (00.25) — ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сони.
00.40 Хориждаги рус маданияти.
01.30 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.

● МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.20 Мультфильм. 8.30 «Сизга ветеранлар...». «Мангуликка айланган лаҳзалар». 1986 йилда ҳарбий мухбирлар билан бўлиб ўтган учрашув ҳақида. 9.15 «Жонли сайёра». Ўн икки серияли ҳужжатли фильм. 2-серия (Буюк Британия). 10.10 «Кечиккан учрашув». Телевизион бадиий фильм.

* * *

13.30 Болалар учун фильм. «Мен қандай билағон бўлдим». 2-серия.

* * *

19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 СССР халқлари X ёзги спартакиадаси. Сузиш. «Олимпийский» спорт комплексининг сув ҳавзасидан кўрсатилади. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 «Шахсий компьютерлар олами».

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

21.25 «Бу оқшомда».

Шанба

15 ИЮНЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».

*

9.00 «Отларни қўмсаймиз». Телефильм.
9.30 «Эл ардоқлаган артист». Бадиий фильм.
10.50 Болалар учун. «Биргаликда куйлаймиз».
11.20 «Яшил чироқ». Жумҳурият ёш автоинспекторларининг слёти ҳақида.
12.05 «Алифбо сабоқлари». I босқич (такрор.).
12.40 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Йўл бошида». Видеоканал.

* * *

18.00 «Тош созандалар». Мультфильм.
18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.00 Ўзбек тилини ўрганамиз.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
20.30 Москва. «Время».
21.10 Оқшом эртаклари.
21.25 «Рақслар гулдастаси».
21.55 Тижорат хабарлари.
22.00 «Ҳафтанома».
23.00 **XII чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши V сессияси якунларига доир.**
23.30 Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Аҳмаджон Шукуров куйлайди.
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

9.00—13.00 Тошкент кўрсатади.

* * *

18.00 ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

● МТ I

6.00 «Куйнинг ажиб дамлари ҳам...». Концерт.
6.25 Мультфильмлар: «Олтин бошоқлар», «Кумуш қўнғироқча».
7.00 Ритмик гимнастика.
7.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви.
8.00 ТСН.
8.15 МТнинг олтин хазинасидан. А. Н. Островский, Н. Я. Соловьев. «Усти ялтироқ, ичи қалтироқ». ССР Иттифоқи Давлат академик Малий театрининг фильм-спектакли.
10.30 «Тонг юлдузи».
11.30 Мультфильмлар: «Ўжар қиз», «Жумбоқлар куни».
12.00 «Курганлик дўхтир». Телевизион ҳужжатли фильм.
12.30 «Сизга ветеранлар...». «Йиллар, авлодлар, қўшиқлар».
13.15 «Марафон-15».
14.30 ТСН.
14.45 «Ҳамшаҳар йигит». Бадиий фильм (Олмаотадаги бадиий фильмлар бирлашган марказий студияси).
16.10 «Ер—она масканимиз» фототанлови.
16.15 «Таклифнома». Г. Милляр.
17.05 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм премьераси. 3-серия (Германия — Австрия).
17.30 «Халқаро панорама».
18.15 «Россия тароналари» телерадио танлови дипломанти «Воскресенье» халқ куйлари ансамбли ижро этади.
18.25 «Хуанита ля Лярга». Телевизион бадиий фильм (Испания).
20.30 «Время».
21.10 «Бу учрашувни мен 20 йил кутдим». Б. Рубашкин.
23.00 Сибирь Давлат рақс ансамблининг концерти.
24.00 «Хуанита ля Лярга». Телевизион бадиий фильм.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадантарбия машқлари. 7.45 «Мўъжизасиз мўъжизалар». 8.30 Мультфильмлар. 9.00 «Здоровье» (сурдо таржимаси билан). 9.30 «Ҳашаматли Дрезден». Дрезден галереясида XVIII аср асарлари кўргазмаси ҳақида. 10.10 «Тўполончилар». Мультфильм. 10.15 Спорт ҳамма учун. 10.30 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. Эркаклар. СССР—АҚШ терма командалари. «Динамо» спорт саройидан кўрсатилади. 11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали.

*

14.00—16.00 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

*

16.00 П. Резель чалади (фортепьяно).

*

16.45—18.30 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

*

18.30 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.** 19.30 «Ўрмон рапсодияси». Ҳужжатли фильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Лапарлар байрами. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 «Қирққулоқ гули». Катталар учун мультфильм.

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

21.30 «Пульс». 21.40 Тамарахоним ҳузурида. 22.05 «Тарих саҳифаларида». М. Қаюмов. Хотиралар ва мулоҳазалар.

*

22.45 «Оқшом гаштаклари». Телевизион бадиий фильм («Укртелефильм»).

Якшанба

16 ИЮНЬ

ТИББИЁТ ХОДИМЛАРИ КУНИ

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

*

9.00 «Бизга мактуб йўллабсиз».
9.30 Спорт программаси: 1. «Қувноқ стартлар». 2. «Ўзбекистон спорти».
10.55 «Шеърият дафтаридан». Фарида Бўтаева, Муҳаммад Раҳмон.
11.15 Араб тили (такрор.).
11.45 Ўзбекистон Давлат телерадиоси хизмат кўрсатган хор жамоасининг концерти.
12.15 «Митти қочоқ». Бадиий фильм (СССР —Япония).
13.55 Инглиз тили. 4-машғулот.
14.25 «Дўстлик» студияси кўрсатади. Сафия Сафтарова куйлайди.

* * *

18.00 «Менинг филим бўл». Мультфильм.
18.20 Болалар учун. «Кичкинтой» кўрсатуви.
18.50 «Кино жавонидан».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Сиҳат-саломатлик». Тиббиёт ходимлари кунига бағишланади.
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Аралаш». Ҳажвий киножурнал.
21.20 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ахборот».
22.20 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Тирранча». Бадиий фильм (Одесса киностудияси).
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

9.00—13.00 Тошкент кўрсатади.

* * *

17.50 ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

● МТ I

6.00 «Мусиқа тинглаб». Ҳужжатли фильм.
6.30 «Тонг юлдузи» (такрор.).
7.30 «С» формуласи».
8.00 Биржа янгиликлари.
8.15 «Спортлото» тиражи.
8.30 «Эрта саҳарлаб».
9.30 «Ватан хизматида».
10.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви.
11.00 «Саёҳатчилар клуби».
12.30 «Мусиқий киоска».
13.00 «Веди».
13.30 МТ экранида биринчи марта. «Севгига ишонаман». Бадиий фильм («Мосфильм»).
14.50 ТСН.
15.05 «Циркни ҳамма севади». Ҳайвон ўргатувчи Н. Кочаков. Свердловскдан кўрсатилади.
15.25 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Эшак» (Франция).
15.30 Тиббиёт ходимлари кунига. «Здоровье».
16.30 Шеърият лаҳзалари.
16.40 «Қишлоқ янгиликлари».
17.40 «Уолт Дисней таништиради...».
18.30 Р. Шуман. «Жимжимадор нақшлар».
18.40 Оила экрани. «Қизиқчи». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
20.30 «Время».
21.10 «Нима? Қаерда? Қачон?».
22.10 «Рэндо» лўлилар ансамбли ижро этади.
22.25 «Хронограф».
22.40 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. Эркаклар. СССР—АҚШ терма командалари. «Динамо» спорт саройидан кўрсатилади.
23.40 Лотин Америкаси бал рақслари Европа чемпионати. Ленинграддан кўрсатилади.
02.10 «Америка киноси саҳифаларида». Киноконцерт.
02.50 «Севги туфайли ҳузур-ҳаловатим йўқ». Фильм-концерт.

● МТ II

7.30 Зарядкага сафланинг! 7.45 СССР халқларининг X ёзги спартакиадаси. Сузиш. 8.15 «Оила» телепрограммаси. 9.15 «НУЖ: эълон қилинмаган ташриф». 11-кўрсатув. 10.15 Миллий баскетбол уюшмалари профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати. «Индиана Пейсерз»— «Бостон селтик». 11.15 «Зардўзлик». Телевизион ҳужжатли фильм. Пермь бадиий галереясида XVII—XVIII асрлардаги зардўзлик коллекциялари ҳақида. 11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали.

*

14.00—16.15 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

* * *

18.15 Муаллифлик телевидениеси. 1-қисм. 19.15 Хайрли тун, кичкинтойлар! 19.30 «Кўчманчи қушлар». Ҳужжатли фильм. 19.45 Муаллифлик телевидениеси. 2-қисм. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

21.10 «Бу оқшомда» кўрсатуви саҳифаларида.

*

22.40 «Биз яшаётган олам». Режиссёр Ю. Ледин фильмлари. «Қизил томоқ», «Шимол денгиз мушуги».

ТОШКЕНТ оқшоми

Муассислар: халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар қўмитаси.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти нинг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

85.207 нусхада чоп этилади. Индекс 64690.
Буюртма 5209. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.
Босмага бериш вақти 11.30. Босмага берилди 14.20.